

432

$\frac{CII}{3}$

Verrillustri Magnifico
Domino
C. E. Napierski
Philosophi ac Theologi
Doctori
Status a Consiliis
per universam Sveci-
am Scholarum
Directori
Ordinum Equiti.
Cui
In signum magnae Reverentiae
et gratitudinis

Devotissime offert

autor.

Kristīgs zelta-gahjeis

us

debbes-walstibu.

Seb

usrahdischana,

fā

kristīgam zīwekam pa scho pašauli ja-staiga, ja
tas gribb panahkt muhschigu dšiwoschanu
debbes-walstibā.

G r a h m a t i n a,

furrā

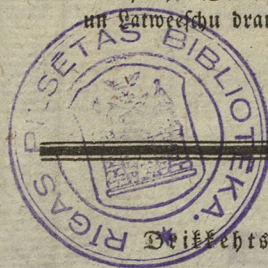
tas peeminnehts padohms ihši fanemts

un

ko Latweescheem par garrīgu labbumu is Pohku wallobas
pahrtulsoja

Simworianus Mieleško,

swehta Dominibkus eestabdischanas Preesteris
un Latweeschu draudses Mahzītāis pee Rihges Kattoļu
basnīzas.

R i h g ā.

Drukēhts pee krohna drikketāja.

1840.

Br i h w d r i k k e h t,

ar to sinu, ka no schihs grahmatas, kad buhs isdrikketa, tif
gabbalu us scheien buhs arstelleht, zif vehz listumeem waitaga.
Rihgã, tai 20tã April m. deenã 1840tã gaddã.

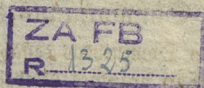
Dr. C. E. Napieršky,
drikkėjamu grahmatu pãbrluhtotãjs.

Xiazka pod Tytułem Chrześcianin Pielgrzym
z Polskiego na Łotyski język przetłumaczona, iako w zasadach
Religij i Obyczajności zdrowa i ku użyciu pożyteczna; świadcze
i drukować pozwalam.

Datt. w St. Peterzburgu. Dnia 25. Marca 1840. Roku.

Nominat Arcy Biskup Mohylewski wszystkich
Kościołów Katolickich w Rossyi Metropolita
Ignacy Korwin Pawłowski. mpr.

№ 257.

KATALOGS

242

Augstizeenigam sčehligam Rungam

Jahnam Krisostomam

GINTYLLŌ

Deewa wahrdu mahzibas Dakteram, Schidlawas basni-
zas Inwulatam, Leischu Biskapa teefas Kanonikam,
Rohmas Kattoliskas basnizas augstas garrigas waldischanas
Lohzeklam ceksch Pechterburges, dauds un baschu
Gohda-sihmju Brunnenekam.

Inv. № 61000

Augstizeenigs sचेह्लigs Kung!

Scho, jebfchu gan masu, bet tomehr, kà
schkeetu, lohti geldigu grammatinu, kurrat
wirskrafts: Kristigs zella=gahjejs us
debbes=walstibu, esnu ar swehtu padohmu,
wiffpirmaf Deewam tam Kungam, kas mums
wisseem tas weenigajs mehrkis us to laimigu
muhschibu irr, par winna gaischaku gobdibas
atsichchanu — bet fewischki, par sirdigu usmud-
dinaschanu wiffu zella=gahjeju, kas no schihs
behdigas affaru-eelejas, us to allasch pastab-
wigu debbes=dsihwi steidsahs, no Pohlte eeksch
mannu mihsojamu wallodu pahrzehlis — un nu

winnu Zums Augstizeenigs schehtigs Kungs,
kà ruhpigam swehta Deewa wahrda pastei-
dsetajam, weenigi par mannas zeenischanas
un pateizibas sihmi peeschkirdams eeswehtiju,
uppureju un pawissam nodohmu.

Dihgà,

tai 16ta Zuhni m. deenà

1810ta gaddà.

Zulkotajs.

P r e e f f c h r u n n a.

Mihlais lassitais! tew ja sinn, kà ikweens kristlign
zilweks schejt' wirs semnes dsihwodams irr zetta-
gahjejs pa sweeschumu; prohti, winsch irr swe-
schineeks un zetta-gahjejs us debbes-walsibu un
teekams winsch schinni sweeschinezibà (laizigà dsih-
wofchanà) paleek, arween' turpu eet; tàpatt, kà
kahds reissineeks, kas plaschu pasauli pahrsiaiga
un us kahdu nodohmatu taktu weetu woi pilfatu
dohdahs. Bet kà reissineeks sawà nodohmatà weetà
ne warr tift bes waddona un palihga, tà arr' tas
kristlign zetta-gahjejs to sawu kahrojumu mehrki ne
warr wiss panahkt, ja tam naw derrign waddons
pee rohkas; — jo, kà reissineekam, kas ne sinn
sawu zellu un ne pasihst tohs kalnus, lihkus, un
ne pahreijamas uppes, leelu meschu teffas, un
dublainas un muklainas duhksies, ja-maldahs; ar-
ridsan daschas zittas uskaweschanas tam warr gad-
ditees, kad eet bes waddona un palihga; kà bads
un shahpes ic., un zaur to tad winnam ne lai-
migà un apraudajamà buhshana sawu dsihwi ja-
beids, woi arr' laikam zaur mescha swehreem un
slepaweem ja-suhd. — Tàpatt arri gaddahs kri-
stigam zetta-gahjejam us debbes-walsibu; — ta-
deht, ja schis tàpatt, kà kahds ne behdign reissi-
neeks, bes palihga un waddona weens pats turpu
dohfees, jeb ja ta padohmam un pamahzifchanai
ne klausih, tad teescham tam buhs jamaldahs
un wiffbehdigakà dwehseles buhshana muhschigi

jasubd, fawu daschadu garrigu prettineeku, eenaid-
neeku un zittu ne paredsamu uskaweschanu deht;
schahdi prettineeki irr fawa pascha us laumu pa-
dewiga meesa, walschfiga paschale un tas dwehfe-
les eenaidneeks wiffleelaks slepkawa, kas staiga
apfahrt itt kà ruhfdams lauma un mekle,
kurru tas aprih. (1 Peh. 5).

Za labbad, mihlajs lassitajs, tu zetta-gahjejs
pa scho sweschineezibu, kas tahs weetas, zettu
un tektu ne sinni, es tewim weenteesfigi wiffu labbu
wehlu un tewi no wiffas firds luhdsu, turrees pee
fchi tawa ustizzama waddona, kas zetta-gahjejam
us debbes-walsibu ihsti derrigs waddons (prohti:
pee schahs grammatas), klauft winna padohmam
un pamahzifchanai; jo schis sin wiffu zettu un
stiggu jeb tektu us debbesfigu Jerusalem un irr
eeksch wiffa labbi pahrbauhts waddons. Winsch
schinni tawas sweschineezibas laika buhs tew ne
maldigs un ne wiltigs zetta-rahditajs; — winsch
tewi, kad scho zettu eedams buhfi peekuffis, speh-
zinahs, tewi noffummuschu eepreezinahs, isfalku-
schu ehdinahs, islahpuschu dsirdinahs, no eenaid-
neekem pasargahs, no prettineekem paglabbahs
un pahrstahwehs, gruhstibas weeglinahs un wiffus
kaweklus astahdinahs nohst. — Za nu tu ar
winna kohpa ifdeenas jo prohjam eedams, winna
mahzibahm un pamahzifchanahm klausidams, wiffu
pehz winna padohma darridams, aisnahffi tanni
flawejama weeta, kurru panahft kahroji, tas irr:
debbes-walsiba, fur muhscham palikfi un mittifi,
un laimigs buhfi muhschigi muhschods. Amen.

Scho laimibu, ka preeksch few kahroju, ta
arri tewim to panahft no wiffas firds wehlu.

Sulkotois.

Grammatas eefahkums,

fo fauz:

Kristigs zetta-gahjejs

us

debbes-walsibu.

»Scheitan mums ne irr paleekams pilssehts, bet
»to nahkamu mehsh mellejam. 1) Un mehsh paschi
»eeksch few nopuhshamees gaididami us to Deewa
»behrnu uskewschanu, us muhsu meesas atpesti-
»schanu. 2) Jo mehsh sinnam, kad muhsu schahs
»buhdas mahlu nams tohp salausihts (prohti: meesa
»zaur nahwi), tad mums irr ehka pee Deewa,
»nams, ne ar rohlahm darrihts, bet kas irr muh-
»schigs debbes. Jo eeksch schihsh buhdas mehsh
»nopuhshamees, eekahrodami pahrghebrti tapt ar
»muhsu dsihwokli, kas irr no debbes. Tomehr
»ta, ka mehsh tohpam apgehrbti atrasli, (prohti:
»ar kahsu drehbehm Deewa mihlestibas, scheh-
»lastibas un t. j. pr.) un ne plikfi. Jo mehsh,
»kurri effam schinni buhdà (prohti: meesa, woi
»schinni laiziga dsihwe), nopuhshamees un ef-
»sam gruhfi apbehdinati, tadeht, ka mehsh ne grib-

1) Ebreer. 13, 14. — 2) Reem. 8, 23.

»bam nokehrbti, bet pahrgehrkti tapt, ka tas,
 »kas irr mirstams, tohp aprihts no dsihwibas.
 »Tapehz mehs allaschim drohschu prahtu turram,
 »sinnadami, ka mehs, kamehr mehs meesâ mah-
 »jojam, tamehr mehs effam ta Kunga sweschineeki.
 »(Jo mehs staigajam zaur tizzibu, ne zaur ffat-
 »tischanu). Za labbad eedrohschinajamees un labbu
 »prahtu turram, wairak buht sweschineeki no mee-
 »sas un pee ta Kunga dsihwoht. — Za pehz
 »mehs arridsan darbojamees, tik labb pee ta Kunga
 »mahjodami, ka arridsan sweschumâ buhdami, ka
 »mehs winnam labbi patihkam. Jo mums wif-
 »seem buhs skaidri parahditeem tapt preeksch Kristus
 »sohda krehsla, ka ikweens dabbu, fo winsch meesâ
 »buhdams irr darrijis, woi labbu, woi launu. ³⁾
 »Tapehz lai mehs ne peekuhstam, bet, jebchu
 »arri tas muhsu ahrihs zilweks satruhd, tomehr
 »tas, kas irr eekschâ, jo deenas jo wairak atjau-
 »najahs. Jo muhsu behdas, kas taggad irr weeg-
 »las un ihfas, mums augstibâ padarra ne isfal-
 »koht leelu, muhschigu un pastahwigu gohdibu.
 »Mums, kas mehs ne nemmam wehrâ to, kas
 »irr redsams, bet to, kas naw redsams; jo, kas
 »irr redsams, tas irr laizigs, bet kas naw redsams,
 »tas irr muhschigs.« ⁴⁾

»Mehs allaschim ta Kunga Jesus nonahwe-
 »schanu eeksch muhsu meesas apkahrt neffam, ka
 »arridsan Jesus dsihwiba eeksch muhsu meesahm
 »teek redsama. Jo mehs, kas mehs dsihwojam,
 »teekam allaschim nodohiti us nahwi Jesus deht,

³⁾ 2 Kor. 5, 1 ic. — ⁴⁾ Zurpat 4, 16 ic.

»ka arridsan Jesus dsihwiba teek redsama eeksch
 »muhsu mirstamas meesas.« ⁵⁾

»Jo, juhs effat nomirruschi un juhsu dsih-
 »wiba irr passlehpta ar Kristu eeksch Deewa. Kad
 »nu Kristus juhsu dsihwiba parahdisees, tad ar-
 »ridsan juhs ar winnu parahdifetees eeksch gob-
 »dibas. Tapehz mehrdejeet sawus lohzehtus, kas
 »irr wirs semmes.« ⁶⁾

»Bet, ja Kristus eeksch jums irr, (prohti:
 »eeksch mums ihsteni kristigeem zilwekeem), tad
 »meesa gan grehka deht irr nomirruschi, bet gars
 »dsihwo, taifnoschanas deht. Bet, ja tas Gars ta,
 »(prohti: Deewa Gars), kas Jesu irr usmohdi-
 »nasis no mirroneem, eeksch jums miht, arridsan
 »juhsu mirstamas meesas dsihwas darrihs deht win-
 »na Garra, kas eeksch jums miht. Tad nu, brahti!
 »mehs effam parradreeki, ne meesai, ka pehz mee-
 »sas ja-dsihwo. Jo, ja juhs pehz meesas dsihwo-
 »feet, tad juhs mirfeet; bet ja juhs zaur to Garru
 »meesas darboschanas nonahwefeet, tad juhs dsih-
 »woseet. Jo kurri ween no Deewa Garra tohp
 »wadditi, tee irr Deewa behrni. Ja tad mehs ef-
 »sam behrni, tad mehs arridsan effam mantineeki
 »un Kristus lihds mantineeki; ja tikkai mehs lihds
 »zeescham, tad mehs arridsan lihds tohpa pagoh-
 »dinati. Jo scha laika zeeschanas ne atmalka to
 »gohdibu, kas mums taps parahdita.« ⁷⁾

»Kurri ween mehs effam kristiti eeksch Kristus
 »Jesus, tee mehs eeksch winna nahwes effam kri-
 »stiti. Tad mehs, ar winnu lihds effam aprakti
 »zaur kristibu eeksch nahwes: ka, ittin ka Kristus

⁵⁾ Zurpat 4, 10 ic. — ⁶⁾ Koloff. 3, 3. — ⁷⁾ Reem. 8, 10 ic.

»irr usmohdinahs no mirroneem zaur Tehwa goh-
 »dibu, tapatt arridsan mums buhs dsihwibas at-
 »jaunofchanâ staigabt. Jo, ja mehs tappam deh-
 »stitti winna nahwes lihdsibâ, tad mehs arridsan
 »buhfun lihdsi augfcham-zelfchanâ. Scho simia-
 »dami, ka muhsu wezzais zilweks lihds irr krusâ
 »stis, ka grehzigâ meesa isjuhâ, ka mehs grehkeem
 »wairs ne kalpojâ. Jo, kas irr nomirris, tas
 »irr taisnohts no grehka. Ja tad mehs ar Kristu
 »effam nomirruschi, tad tizzam, ka arridsan ar winnu
 »lihds dsihwosim. Sinnadami, ka Kristus no mir-
 »roneem augfcham-zehlees, wairs ne nomirri: nah-
 »we pahr winnu wairs ne waldis. Jo, fo tas
 »irr nomirris, to winsch grehkam irr nomirris ween-
 »reis; bet, fo tas dsihwo, to winsch Deewam dsih-
 »wo. Tapatt saprohtajt arridsan juhs, (prohti: wiffi
 »kristigi zilweki), ka juhs grehkam effat nomir-
 »ruschi, bet Deewam dsihwojat eeksch Kristus Je-
 »sus muhsu Runga. Tad nu, lai grehks ne walda
 »juhsu mirstamâ meesâ, ka juhs paklaufigi buhtut
 »winna eekahroschanahm. Meds padohdeet juhsu
 »lohzeklus grehkeem par netaisnibas rihkeem, bet
 »padohdeet few' paschus Deewam, itt kâ dsihwus
 »no mirroneem; un juhsu lohzeklus Deewam par
 »taisnibas brunnahm.«⁸⁾

Tad nu jums pehz preekschajas (pahrgahju-
 »schas) dsihwoschanas, (prohti: pehz meefas, kas
 »grehkam irr paklaufiga,) ja-noleek to wezzu zil-
 »weku, kas pehz apalloschanas eekahroschanahm tohp
 »samaitahs (tas irr: pehz meefas-kahrunta, azzu-
 »kahrunta un lepnigas dsihwoschanas. 1 Jah.

⁸⁾ Reem. 6, 3 x.

»2, 16) un atjaunojeetes ar juhsu firds prahta garru
 »un apwelzeet to jaunu zilweku, kas pehz Deewa irr
 »raddihts eeksch ihstenas taisnibas un swehtibas.«⁹⁾

»Un mehs to laiku sinnadami, ka ta stunda
 »mums jau irr, ka no meega zeltamees; jo tagga-
 »dia muhsu pestifchana irr tuwaka, ne kâ, kad mehs
 »tizejam. Naktis irr pagahjusi un deena irr tuwu
 »nahjusi. Tad lai mehs noleekam tunfibas dar-
 »bus un apwelkam gaischibas eerohtschus. Lai mehs
 »itt kâ deenâ gohdigi staigajam: ne rihfchanas un
 »plihfchanas, ne eeksch gullahm un beskaunibahm,
 »ne bahrschanâ un eenaidibâ. Bet apwelzeet to
 »Rungu Jesu Kristu un ne gahdajeet pahr meefas-
 »kahribahm. (A.) — 10)

»Ja Deewa muhsu Pestitaja schelastiba wis-
 »seem zilwekeem parahdijusees, muhs panahzidama,
 »ka mehs besdeewibu un pasauligas eekahroscha-
 »nas aisleegdami, gaddigi, taisni un Deewa-bihjigi
 »dsihwojam schinni pasaulê, gaididami to swehtigu
 »zerribu un gohdibas atnahfchanu ta leela Deewa
 »un muhsu Pestitaja Jesus Kristus, kas fewi pa-
 »schu pahr mums irr dewees, ka tas muhs at-
 »pirktu no wiffas netaisnibas un schfihstitu few pa-
 »scham peenemmigus laudis, kas tschakli dsihthohs
 »us labbeem darbeem.«¹¹⁾

»Tad nu wiffâ spehkâ us to dsihdamees, pa-
 »sneedseet eeksch juhsu tizzibas tikumu, un eeksch

⁹⁾ Ewes. 4, 22 x. — (A.) Swehtais Augustins sawas
 apleezinaschanas Stâ grahamatâ, 12tâ nod. 29 per. no few
 pascha leezibu dohd: ka tas schohs Apustula wahrdus
 zaur-laffiis, tikke prahtâ apgaisnohts un pa-wiffam at-
 greesehs pee Deewa. — ¹⁰⁾ Reem. 13, 11 x. — ¹¹⁾ Ti-
 tum 2, 11 x.

»tiffkuma atsihschanu, un eeksch atsihschanas gaddibu,
 »un eeksch gaddibas pazeeschanu, un eeksch pazees-
 »schanas Deewa-bihjaschanu, un eeksch Deewa-bih-
 »jaschanas brahligu mihibu, un eeksch brahligas
 »mihibas mihlestitibu. Jo, ja pee juns schahs lee-
 »tas irr un baggatigi rohnahs, tad tahs juhs ne
 »atstahs tuffschus, neds neaugligus eeksch atsihscha-
 »nas muhsu Kunga Jesus Kristus. Tadeht, brahti,
 »darbojeetees jo wairak, ka zaur labbeem darbeem
 »juhsu aizinaschanu un isredseschanu stipru darrat;
 »jo ta darridami juhs ne kad ne apgrehsofitees.
 »Jo ta juns baggatigi tifs pasneegta ee-eschana
 »us to muhschigu walslibu, muhsu Kunga un Pe-
 »stitaja Jesus Kristus.«¹²⁾

»Bet ta Kunga deena nahs ka saglis, kurrâ
 »debbefis ar leelu ruhfschanu pahrees un pirni ee-
 »sahkumi (tas irr: ugguns, gais, uhdens un
 »semme), no karstuma iskuhs un semme un tee
 »darbi, kas eeksch tahs irr, fadegs. Tad nu, ja
 »wissahm schahm leetahm ja-iskuhst, zil lohti tad
 »juns peenahlahs staigah eeksch fwehtahm dsihwo-
 »schanahm un Deewa-bihjaschanahm; gaididami un
 »steigdamees us tahs Deewa deenas atnahfschanu,
 »zaur kurreu (atnahfschanu) debbefis degdamas sud-
 »dih un pirni eesahkumi no ugguns karstuma is-
 »kuhs. Bet mehs gaidam pehz winna apfohli-
 »schanas jaunah debbefis un jaunu semmi, (B.)

¹²⁾ 2 Peh. 1, 5 r. — (B.) »Kaugi, Es raddu (salka
 Deew) jaunah debbefis un weenu jaunu semmi un tahs
 pirmehas leetah ne tays wairah peeminnetah, neds prahâ
 nemtas. Bet juhs preezasfitees un lihgsmosfitees muhschigi
 muhscham eeksch ta, fo Es raddu; jo redsi, Es raddu Ze-
 rusalemi par preeku un winnah laudis par lihgsnibu;

»kurrâ taisniba mahjo. Tadeht mihti, juhs us tahm
 »leetahm gaididami, darbojeetees neapgahniti un
 »beswainigi no Winna atrasii tapt eeksch meera.
 »Un muhsu Kunga lehnprahhibu schkeeteet effam
 »pestifchanu.«¹³⁾

»Ja pehz brahti, es juhs luhdsu zaur Deewa
 »apscheloschanu, ka juhs sawas mzeefah nodohdat
 »par dsihwu, fwehtu un Deewam labb'patihkamu
 »uppuri, kas, lai irr juhsu prahhiga Deewa kalpo-
 »schana. Un ne turraitees schai pasalei lihdsus,
 »(prohti: zilwekeem, kas pehz meefah, bet ne
 »pehz Deewa Garra dsihwo), bet tohpeet pah-
 »wehrsii eeksch juhsu prahhata atjaunoschanah, ka juhs
 »warrat pahrbauht, kas irr tahs labh un patihkams
 »un pilnig Deewa prahhs.«¹⁴⁾

»Ka juhs zeenigi staigajeet tam Kungam par
 »wissu patihfschanu, eeksch wiffa labba darba aug-
 »lus nefdami un peeaugdami eeksch Deewa atsih-
 »schanah. Ur wiffadu spehku spehzigi buhdami pehz
 »winna gohdibas warras, eeksch wiffah pazeescha-
 »nah un lehnprahhibas ar lihgsnibu. Pateikdami
 »Deewam tam Tehwam, kas muhs irr darrihs der-
 »rigus, dallibu nemt pee to fwehtu eemantoscha-
 »nah eeksch gaismas; kas muhs irr israhwis no
 »tumshas warras un pahrstahdhis eeksch sawa mi-
 »la Dehla walslibu. Eeksch ka mums irr atpesti-
 »schana, zaur winna affini: prohti, to grehku pee-
 »dohschana.«¹⁵⁾

un Es preezaschahs pahr Zerusalemi (prohti: pahr to
 jaunu debbes Zerusalemi. Zehn. par. 21) un lihgs-
 moschahs eeksch manneem laudim un eeksch tahs ne tays
 wairah dsirdeta kahda raudaschanah balfs un falkschanah
 balfs.« Esaj. 65, 17 r. — ¹³⁾ 2 Peh. 3, 10 r. —
¹⁴⁾ Keem. 12, 1 r. — ¹⁵⁾ Koloff. 1, 10 r.

„Tad nu stahweet sawus gurnus apjohsufchi
 „ar pateefibu un apwilkufchi taisnibas krukshu=
 „brunnas, un kahjās kurpes apwilkufchi ar gat=
 „tawu prahtu pakkat dšihtees tam meera Ewange=
 „lijumam (preezas-wahrdam); eeksch wiffahm lee=
 „tahm nemdami tizzibas preeksch-turramas-brunnas,
 „ar ka juhs wiffas blehdneeka uggunigas bultas
 „warretut isdsehst. Un nemmeet to pestifchanas
 „brunnu-zepuri un garra sohbinu (kas irr Deewa
 „wahrdas).“ ¹⁶⁾

To paschu tas pats Apustuls atkal fakka. „Bet
 „juhs, brahli! (prohti: wiffi ihsteni Kristus tiz=
 „zigi), juhs wiffi effat gaisnas behrni un deenas
 „behrni. Bet mehs, kas deenas behrni effam, lai
 „effam gaddigi apwilkfi ar tizzibas un mihlesibas
 „krukshu-brunnahm un ar brunnu-zepuri tahs
 „zerribas us pestifchanu. To Deews muhs ne irr
 „nolizzis us dufinibu, bet us muhschigas dšihwo=
 „schanas panahfchanu, zaur muhsu Rungu Jesu
 „Kristu; kas pahr mums irr nomirris, ka mums,
 „jeb mehs effam nomohda, jeb mehs guttam, lihds
 „ar winnu buhs dšihwoht.“ ¹⁷⁾

¹⁶⁾ Ewef. 6, 14 zc. — ¹⁷⁾ 1 Zeffalonik. 5, 4 zc.

Preekschleekama bilde,

Kur taisni un skaidri teef parahdirts, kahdam
 buhs kristigam zilwekam buht sawas swesch-
 neezibas laikā wirs semmes no Deewa puffes,
 (prohti:) Deewa labbad; sewis pascha pehz,
 no Deewa dohmajohht; un prett sawu tuwaku
 Deewa pehz; arri no peenahkumu puffes, pehz
 sawas aizinafchanas, kura deewischkiga ap=
 gahdaschana winnu irr likkusi, ka panahktu
 to ihstenu laizigu laimibu (kahda ween schē
 wirs semmes warr buht), (C.) un pehz muhs=
 schigu debbests.

Pirmā nodakka.

Kahdam wiffischki (prohti: pahr wiffu zilwe=
 zigu dšihwi kohpā runnajohht) buhs kristigam zil=
 wekam buht sawas sweschneezibas laikā (prohti:
 sawas dšihwoschanas laikā wirs semmes.)

Katra kristiga zilweka pawaddifchana sawas
 laizigas dšihwes pastahw steigfchanā, gahdaschana

(C.) Zilweka laiziga laimiba wirs semmes (kahda tikkai
 schē warr buht), pastahw eeksch ihsteni gohdigas un tiz=
 zigas, labbu darbu pilnas dšihwoschanas; arri eeksch lab=
 bas, schkihstas un weenteefigas sinnamas firds, pehz teem
 swehteem Deewa raksteem: »Weens drohsch prahts irr
 kā ne mittejamas dšihres« (Gal. fakk. w. 15, 15.) »Tas
 besdeewigs behg, kaut ne kas to dsenn, bet tas taisnais
 drohsch kā lauwa bes bailehm buhs« (Turpat 28, 1).
 »Sirds-preeziba irr zilweka dšihwiba un ne isfmetkamas
 swehtibas manta; un wihra lihgfimiba irr ilga dšihwo=
 schana« (Sir. 30, 23). »Preezajetees eeksch ka Runga
 un lihgfmojeetees juhs taisni un flawejeet Winnu wiffi
 firds-skaidri« (Dahw. ds. 31, 11).

un pastahwigâ sewis usturrefchanâ eefsch křistigas fwehtibas. Arridsan ta křistiga fwehtiba dibbinajahs us pakkat-staigafchanu muhsu Kunga Jesus Kristus wissu-fwehtakas dsihwofchanas un tikumu; arri us to preefsch-sihmi Winna zilweku mihlestibas, pasemmibas, gaddibas, paklausifchanas, pazeefchanas, nabbadсібas (jebfchu garrâ), un t. j. pr. »Es jums weenu preefsch-sihmi esnu dewis (falka Kungs Kristus), ka juhs darrat, itt kâ es jums esnu darrijis.« ¹⁾ »Mahzajtees no mannim, jo es esnu lehnpřahťigs un no firđs pasemmigs; tad juhs atweeglofchanu atraddiseet juhsu dwehselehm.« ²⁾ — »Ja kas gribb mannim pakkat naht, tas lai aisleeds sewi paschu un usnemn sawu křustu iddeenas, un mannim pakkat staiga.« ³⁾ — To paschu arri Winsch mums mahza zaur sawu fwehtu Apustulu Pawwilu: »Ir pazeefchanu lai tekkam us to mums noliktu zihnischanu, luhkodami us Jesu to tizzibas eefahjeju un pabeidseju; jebfchu warrejis preekâ buht, winsch to křustu irr panessis un pahr to kaumu ne behdajis: ka juhs ne peekuhstat, pagurdami juhsu dwehseles.« ⁴⁾ — »Ja pehz es juhs (brahli), luhdsu, dsennajtees mannim pakkat, tâ, kâ es Křistum.« ⁵⁾ — »Tad nu Deewam pakkat dsennajtees, tâ kâ mihli behrni un staigajeet eefsch mihlestibas, ittinn kâ arridsan Kristus muhs irr mihlejis un sewi paschu par mums irr nodewees, par dahwanu un uppuri, Deewam par faldu smarschu.« ⁶⁾ — »Un tâ, kâ mehs effam neffuschi to gihmi ta, kas no pihfchteem (prohti: muhsu pir-

¹⁾ Jahn. 13, 15. — ²⁾ Matt. 11, 29. — ³⁾ Luth. 9, 23. — ⁴⁾ Ebrer. 12. ⁵⁾ I Kor. 4, 16. — ⁶⁾ Ewes. 5, 1 r.

raja tehwa Uhdama), tâ mehs arridsan neffisim to gihmi ta, kas irr no debbes (prohti: ohtra Uhdama, Jesus Kristus).« ⁷⁾

Lihdsigi sluddina zaur fwehtu Apustulu Pehteri, kas falka: »Kristus par mums irr zeetis, jums weenu preefsch-sihmi pamesdams (prohti, wisseem křistigeem zilwekeem), ka juhs Winna pehdahm pakkat eetu; kas grehku ne irr darrijis neds wiltiba irr atrahta Winna muttê. Kas lammahts tappis, ne atlammaja, kad zeete ne launajahs, bet nodewahs tam, kas Winnu ne taifni fohdija.« ⁸⁾ — Un arri: »Juhš effat isredseta tauta (prohti: mehs křistigi zilweki wiffi kohpâ), ta kehnikka preesteriba, ta fwehta zilts, tee ihpaschi laudis, (D.) ka juhs pasluddinajeet to tikumu ta, kas juhs irr aizinajis no tumsibas pee sawu brihnischkigu gaismu.« ⁹⁾ — »Un juhs paschi arridsan kâ dsihwi almini (prohti: eefsch Kristus Jesus), ustajajtees par garrigu nammu un fwehtu preesteribu, garrigus uppurus uppureht, kas Deewam irr peenemmigi zaur Jesu Křistu.« ¹⁰⁾ — »Bet tâ, kâ tas, kas juhs aizinajis, fwehts irr, tapatt arridsan juhs paschi tohpeet fwehti wiffâ darrifchanâ; tadeht ka

⁷⁾ I Kor. 15, 49. — ⁸⁾ I Peh. 2, 21. — (D.) »Sinadami, ka juhs ne effat atpirkti ar isnihzigahm leetahm, ar fudrabu jeb seltu no juhsu weltigas dsihwofchanas pehz tehwischka eeradduma, bet ar Kristus dahrgu affini, itt kâ weena nenoseefiga un neapghnita Zebra. Kas juhs zaur winnu tizzat eefsch Deewu, kas to irr usmohdinajis no mirroueem un tam gohdu dewis, tâ kâ juhsu tizziba un zerriba buhtu us Deewu. Kas juhs effat atdsimmuschi, ne no nihzigas fehklas, bet no ne isnihzigas zaur to dsihwu un muhschigi paleefamu Deewa wahrdu.« (I Peh. 1, 18 r.) — ⁹⁾ Turpat p. 9. — ¹⁰⁾ Turpat p. 5.

irr rakſihts: effeet ſwehti, jo Es esinu ſwehts, ſakka Deews tas Kungs. ¹¹⁾

La labbad mums iſten' kriſtigeem zilwekeem, kas pee ſwehtas kriſtibas Deewam ſewiſchki effam nodewuſchees un tas wiſſuaugſtakajs Jeſus Kriſtus ſwehtums us iſkatru no mums irr nahzis. „Jo kurri ween juhs effat kriſtiti eekſch Kriſtus Jeſus, tee juhs Kriſtu effat apwiſkuſchi.“ ¹²⁾ — Urriſſan mums, kas mehs tappam aizinati us ſwehtu dſihwoſchanu „itt kâ wiſch muhs eekſch ta irr isredſejis (prohti: Tas debbeſu Tehwſ eekſch Kriſtu Jeſu), preekſch paſaules dibbinſchanas, ka mehs ſwehti buhtum un beſwainigi wiſſa preekſchâ eekſch miſleſlibas.“ ¹³⁾ — Mums, ſakku, jau Deewa laudim „Deewa isredſeteem, ſwehteem un miſteem.“ ¹⁴⁾ — „Ne ſawihſtamâs eemantofſchanas dallineekeem.“ ¹⁵⁾ „mums gaiſmas un deenas behrneem.“ ¹⁶⁾ „mums Deewa augteem.“ ¹⁷⁾ „mums muhschigas dſihwoſchanas mantineekeem pehz zerribas.“ ¹⁸⁾ pahr to iſtenu kriſtigu ſwehtibu beſmitteſchanas buhs gahdabt un eekſch wiſſahm muhsu dſihwes darrifſchanahm buhs ſwehteem buht; ſwehteem no Deewa puffes (prohti) Deewa labbad; ſwehteem ſewis pehz, no Deewa dohmajoht; ſwehteem prett ſaweem tuwakeem; ſwehteem no peenahkumu puffes, pehz ſawas aizinſchanas, kurra Deews muhs irr lizzis; ſwehteem pehz laizigu leetu gahdaſchanas un wiſſu walfſchanas; pehdigi buhs mums ſwehteem buht pee nahwes un muhsu miſſchanas ſtundâ.

¹¹⁾ 1. Petr. 1, 15. — ¹²⁾ Heem. 6, 3; Gal. 3, 27. — ¹³⁾ Eweſ. 1, 4. — ¹⁴⁾ Koloff. 3, 12. — ¹⁵⁾ 1. Petr. 1, 4. — ¹⁶⁾ 1. Petr. 5, 5. — ¹⁷⁾ Sir. 39. — ¹⁸⁾ Tit. 3, 7.

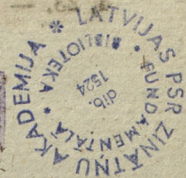
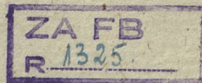
Dhtra nodakka.

Kahdam buhs kriſtigam zilwekam buht no Deewa puffes un Deewa labbad.

Mums buhs ſwehteem buht no Deewa puffes un Deewa labbad, ſwehtidameem Wiſſu pahr wiſſahm leetahm ar wiſſaugſtaku gohdafchanu, To ſlawedami, augſti teikdami un paſluddinadami wiſſur un allafſchir, eekſch mums un zaur mums, zaur wiſſahm un eekſch wiſſahm leetahm; jo, „no Wiſſa un zaur Wiſſu un eekſch Wiſſa irr wiſſas leetas.“ ¹⁾ Zif mehs warram un zif ſpehjam, no wiſſas muhsu firds, no wiſſas dwehſeles, no wiſſa prahta un no wiſſa ſpehka; „Zeizeet to Kungu un pa-augſtinajeet to zif ſpehdami, wiſſch tatschu wehl irr augſtaks un wiſſa warra irr brihnifſchki leela. Augſti teikdami ar wiſſu ſpehku, to darrajt un ne peekuhſtajt, wehl ir tad juhs to ne aizſneegſeet.“ ²⁾ Ur pilnigu un wiſſu pateefigaku wiſſi. „Biſſtee-tees to Kungu un kalpojeet wiſſam ar pilnigu un wiſſu pateefigaku firdi.“ ³⁾ Tadeht un wiſſu wairak:

Pirmâ ſahrtâ: Buhs mums Deewu ſwehtih, zaur wiſſa deewiſchki tizzibu, jo, „beſ tizzibas ne warr Deewam patift; jo, kas pee Deewa nahk, tam buhs tizzeht, ka wiſſch irr un buhs atmaſſatajſ teem kas wiſſu melle.“ ⁴⁾ Zaur pee-augſchanu atſiſſchanâ wiſſu ſwehtaku tizzibas paſlehpuntu: „Peeaugdami eekſch Deewa atſiſſchanas.“ ⁵⁾ „Peeaugajt eekſch ſchehlaſibas un atſiſſchanas muhsu Kungu un Peſtitaja Jeſus

¹⁾ Heem. 11, 36. — ²⁾ Sir. 43, 30. — ³⁾ Joſ. 24, 14. — ⁴⁾ Ebr. 11, 6. — ⁵⁾ Koloff. 1, 10.

Kristus.« ⁶⁾ Arridsan zaur dsihwu un deewischfigu tizzibu eeksch mums. »Lai jums irr Deewa tizziba (fakka Kungs Kristus), tad ne kas ne buhs, fo juhs ne paspehfeet.« ⁷⁾ »Mans taifns no tizzibas dsihwo.« ⁸⁾ Zaur stipru tizzibu. »Tam stahweet pretti (prohti: meesai), stipri tizziba.« ⁹⁾ Un zaur spehzigu tizzibu. »Kas zaur mihlestibu un labbeem darbeem irr spehzigu.« ¹⁰⁾ »Peeraugi, ka tas gaischums, kas irr eeksch tewim, ne tohp par tumfibu.« ¹¹⁾ Lihdsigi, zaur gabdaschanu pahr labbeem, gohdigeem, swehteem, beswainigeem un ihsteni kristigeem darbeem, kas weenlihdfigi irr eeksch mums ar deewischfigu tizzibu. »Lai tad ne weens no jums zeesch ka flepkawa, jeb saglis, jeb launa-darritajs, jeb swecha labba fahrigs; bet ka kristigs zilweks, lai Deewu pagohdina schinni wahrda.« ¹²⁾ »Un lai atstahjabs no netaisnibas ikkurfch, kas ta Kunga wahrdu peeminn.« ¹³⁾ Tapatt arri, ar dsihwu tizzibu, un eeksch dsihwas tizzibas: wiffus sawus darbus ar wiffaugstaka Deewa gohdibas zeenifchanu, pehz saweem peenahkumeem Deewa labbad allasch pasrahdadami »garrâ un pateefibâ,« ¹⁴⁾ »ne effeet kuhtri eeksch ta, kas jums irr ja-darra: effeet dedfigi garrâ.« ¹⁵⁾

Dhtrâ fahrtâ. Buhs mums Deewu swehtigt, zaur swehtu kristigu zerribu, us winnu wiffu muhsu zerribu jeb palauschanu nolif-

⁶⁾ 2 Peh. 3, 18. — ⁷⁾ Mark. 11, 22. — Matt. 17, 19. — ⁸⁾ Ebr. 10, 38. — ⁹⁾ Deews muhs pamahza 1 Peh. 5, 9. — ¹⁰⁾ Gal. 5, 6. — ¹¹⁾ Luf. 11, 35. — ¹²⁾ 1 Peh. 4, 15. — ¹³⁾ 2 Tim. 2, 19. — ¹⁴⁾ Zehn. 4, 23. — ¹⁵⁾ Keem. 12, 11.

dami: »Us to Kungu zerredams, es ne schaubischhohs.« ¹⁶⁾ »Dohmajeeet no ta Kunga eeksch fskaidribas un meklejeet winnu eeksch firds-weenteefibas.« ¹⁷⁾ »Jo par to, ka winsch us mann' zerreja, es winnu isglahbschu (fakka Deews), es winnu aisstahweschu, ka winsch mannu wahrdu irr pasinnis; winsch peesauz mannis, un es winnu paklausfichu; es ar winnu esmu eeksch behdahm, es winnu israuschu un es winnu pagohdinaschu.« ¹⁸⁾ »Pee Deewa irr manna pestifchana un mans gohds; Deews irr man par patwehrumu un manna zerriba irr eeksch Deewa.« ¹⁹⁾ Arr', zaur stipru un wiffstiprafu zerribu: »Lai mehs to zerribas apleezinaschanu neschaubigu paturram, (jo tas irr pateefigs, kas to irr apsohlijis.)« »Tapehz ne metteet nohst juhsu palauschanohs, kurrai irr leela alga.« ²⁰⁾ »Kâ arridsan, zaur dsihwu zerribu eeksch dsihwa un ihstena Deewa, palauschanohs nolifdami. »Jo winsch muhs irr atdsemdinajis us dsihwu zerribu,« »tâ muhs mahza fw. Apustuls Pehteris.« ²¹⁾ Un ta Kunga praweets fakka: »Zaur tewi (Deews) tapfchu israuts no fahrdinaschanas un ar mannu Deewu pahr muhri lehfschu. Mans Deews un winna zefsch irr beswainigs. Winsch irr par preeksch-turramahm brunnahm wiffseem, kas us Winnu palaujabs. Jo fur irr kahds Deews,

¹⁶⁾ Dahw. ds. 26, 1. — ¹⁷⁾ Sahl. gudr. 1, 1. »Mans Kungs irr mans stiprums un mans isglahbejs. Mans Deews, mans palihdsetajs, es us winnu palauschhohs. Mans aisstahwetajs un mannas pestifchanas rags, un mans glahbejs. Slawedams peesaukschu to Kungu un tapfchu ispestihts no manneem eenaidneekseem.« Dahw. ds. 117. — ¹⁸⁾ Dahw. ds. 90. — ¹⁹⁾ Zurpat 60. — ²⁰⁾ Ebr. 10, 23 u. — ²¹⁾ 1 Peh. 1.

kà ween tas Kungs? un kur irr kahds patwehrums, kà ween muhsu Deews?«²²⁾ Zaur zerribu, fakku, ar wiff dillaku pasemmibu. »Jo pasemmigeem Deews dohd schehlafibu.«²³⁾ Ur wiff leelaku ne ustizzeschanu few pascheem. »Jo tawa palihdsiba ween irr eeksch mannim.«²⁴⁾ »Ne, ka mehš no few pascheem derrigi effam ko labb' dohmaht, itt kà no few pascheem, bet, ko mehš effam derrigi, tas irr no Deewa.«²⁵⁾ Urriidsan tai zerribai buhs saweenotai buht ar swehtu bihjaschanu: »Dsihwojeet eeksch bihjaschanas schinnî laikâ, kamehr juhs scheitan mihtat.«²⁶⁾ »Dsennetees us to, ka juhs tohpat swehti ar bihjaschanu un drebbeschannu.«²⁷⁾ Ta Kunga bihjaschana irr gudribas eefahfums.²⁸⁾ »Bihsteet to Kungu, juhs winna swehti, jo kas winnu bihstahs, teem ne irr truhzibas.«²⁹⁾ Sargadamees no grehkeem, kas swehtai kristigai zerribai prettigi irr, prohti: ka, us Deewa schehlafibu palaudamees ne buhs tihscham grehkoht; pee Deewa schehlafibas isfamiffetees un ne zerreht, nedf arri buhs zerreht bes kristigeem tikkumeem un labbeem darbeem dwehfeles pestifschanu panahht; jo schahdi grehki to swehtu kristigu zerribu no gruntes gahsch, maita un pohsta. No krischanahm eeksch teem wairak jafargahs un jabehg, ne kà no wiffubreefmigakas nahwes; bet ja laikam pakluhpam un ja arr' muhsu krischanas buhtu lohti leelas un gauſchi gruhfas, taf tomehr mums ne kad ne buhs ismiffetees; bet zaur drihsu uszelschanohs (no muhsu

²²⁾ Dahw. ds. 17, 30. — ²³⁾ 1 Peh. 5. — ²⁴⁾ Df. 13, 9. — ²⁵⁾ 2 Kor. 3, 5. — ²⁶⁾ 1 Peh. 1, 17. — ²⁷⁾ Wihlipp. 2, 12. — ²⁸⁾ Dahw. ds. 111, 10. — ²⁹⁾ Dahw. ds. 34, 10.

krischanahm); zaur ihstenu atgreeschanohs pee Deewa buhs mums muhsu Deewu atkal swehtih un gohdah, ar jo karstaku, ustizzigaku Winnam kalposchanu un fewis labboschanu.

Tapatt buhs mums muhsu Deewu swehtih, zaur zerribu, kas no Deewa pufses pateefa irr un newiltiga. »Jo zerriba ne pamett kaunâ.«³⁰⁾ »Us tewi, Kungs! es palaujohs, ne leez man tift kaunâ muhschigi.«³¹⁾ »Luhkojeet, kas irr us to Kungu palahwees un kaunâ tappis?«³²⁾ Urriidsan, to paschu zerribu no muhsu pufses buhs stipru darriht.« Brahli, darbojeetees juhsu aizinafschanu un isredfeschanu stipru darriht, jo to darriidami juhs ne kad ne paklupfeet.«³³⁾ To zerribu tad buhs stipru darriht ihsteni un pilnigi Deewa bauflus un wiffus kristigus tikkumus turroht. »Ja tu gribbi dsihwofchanâ eeeet (prohti: muhschigâ, debbesigâ dsihwofchanâ), tad turri tohs bauflus.«³⁴⁾ Zautri, prah-tigi un apdohmigi staigajohht muhsu sweschineezibas zellâ. »Tâ, kà tu staigahht warri us to labbu zellu un warri fargahht to taisnu tekkas.«³⁵⁾ »Ustlahjeet behrnibu un dsihwojeet un staigajeet us to saprafchanas zellu.«³⁶⁾ Urri meefas prahthu wakfejohht, fahrumus sawaldohht, pee-angohht eeksch kristigeem tikkumeem, prohti: eeksch tizzibas, gaddibas, brahligas mihibas, Deewabihjaschanas, wiffu wairak swehtâ pasemmibâ un fewis neewafchanâ;³⁷⁾ allasch fuhribâ

³⁰⁾ Reem. 5, 5. — ³¹⁾ Dahw. ds. 31, 1. — ³²⁾ Sibr. 2, 11. — ³³⁾ 2 Peh. 1, 10. — ³⁴⁾ Matt. 19, 17. — ³⁵⁾ Sahl. fakk. w. 2, 20. — ³⁶⁾ Sahl. fakk. w. 9, 6. — ³⁷⁾ Us tahdeem kristigeem tikkumeem woi labbeem dar-

dschwodami³⁸⁾ un pehz labbeem darbeem weenumehr dschdamees.³⁹⁾ Zo wissu buhs mums labbi wehrâ nemt no muhsu pusses, ja mehs gribbam, ka swehta kristiga zerriba eeksch mums wai-rotoths un mehs tanni pee-augtum.

Treschâ fahrtâ. Buhs mums Deewu swehtihz zaur mihlestibu, Wianu bes mitteschanas mihlodami, prohti: Wianu augstaki zeldami pahr few pascheem un pahr wissahm leetahm; buhdami gattawi wissu taunu un arr' paschu nahwi zeest, ne kâ Wianu apkainahz. Wianu mihlodami ar drauga prahza mihlestibu, Zo pahr wissu, augstaki zeenidami un sawas firdis pee Wianu wisszeetaki peesfedami, tadeht, ka Wiansch weens patz irr wisslabbakajs eeksch few' pascha un wisssehligajs preeksch mums. Un ar weheschanas mihlestibu, wehledami Wianam no wissas muhsu firdis to zeenishanu, to gohdu un tahs pateizibas, kas no mums, woi no zitteem Wianam nahkabs, lai tas wiss Wianam weenam pascham, kâ tam wissaugstakam muhsu Kungam peederr. »Lai tee atsibst, ka Tew wahrds irr tas Kungs un Tu weens patz efft tas wissu-augstakajs pahr wissu pasauli.«⁴⁰⁾ Ar ihstenu mihlestibu, firsnigu mihlestibu, pilnigu un wiss pilnigaku mihlestibu: »Un tew

beem passubbina muhs sw. Pehsteris 2. gr. 1. — ³⁸⁾ Prohti: ta Kunga frustu allasch pazeetigi panesdami pehz Kristus wahrdeem: Luth. 9, 23. »Ja kas gribb mannim passak nahkt, tas lai aisleeds fewi paschu re.« — ³⁹⁾ »Zad nu, lai mehs labbu darridami ne peekuhstam; jo mehs sawâ laikâ arridsan plausim.« Gal. 6, 9. — (Sawâ laikâ, tas irr: muhschigu dschwoschanu ar ne isfakkamu preeku eemantofim debbesis.) — ⁴⁰⁾ Dahw. ds. 83, 19.

buhz to Kungu tawu Deewu mihleht, no wissas tawas firdis, no wissas tawas dwehesles, no wissa tawa prahza un no wissa tawa spehka.«⁴¹⁾ Ar pastahwigu mihlestibu un ar ne kad ne mittejamu mihlestibu. »Mihlestiba ne kad ne pee-kuhst, jebeschu gan tahs preeksch-fluddinaschanas mitteees un jebeschu atsibschana taps ispohstia.«⁴²⁾ Buhs Deewu mihleht weenumehr, wissur, allasch un ikkatrâ laikâ. »Tawâ nammâ sehdedams un pa zeltu eedams, gulleedams un augschamzeldamees.«⁴³⁾ Wiffâ dschwoschanâ ikdeenas, ikweenâ azzu-mirkli un eeksch wissahm muhsu dschwes notischanahm: labbklahschanâ un prettibâ, laimé un nelaimé, flimmibâ un wesfelibâ, dschwoschanâ un nomirshanas stundâ; itt pateesigi Deewu mihlesohz,⁴⁴⁾ arr' wianu mihlestibas deht ween buhs mums dschwobt un nomirt. »Zo, kad mehs dschworam, tad mehs dschworam tam Kungam; kad mehs nomirstam, tad nomirstam tam Kungam. Tapehz, jeb mehs dschworam, jeb mehs nomirstam, mehs peederram tam Kungam.«⁴⁵⁾ »Zo manna dschwiba irr Kristus un ta mirschana irr manni augli.«⁴⁶⁾ Ar besgalligu mihlestibu.⁴⁷⁾ Reween ar mehles jeb ahriugu mihlestibu,⁴⁸⁾ bet ar darrigu un baggatigu. »Manni behrnini, lai mehs ne

⁴¹⁾ 5 Mohf. gr. 6, 5. — Matt. 22, 37. — Luth. 10, 27. — ⁴²⁾ 1 Korint. 13, 8. — ⁴³⁾ 5 Mohf. gr. 6, 7. — ⁴⁴⁾ »Sargees un aemm wehrâ to, fo tu dsirbi! pa wissu tawu dschwoschanu mihlo Deewu un peesauz Zo us tawu pestischanu.« Sahr. 13. — ⁴⁵⁾ Reem. 14, 8. — ⁴⁶⁾ Bihlipp. 1, 21. — ⁴⁷⁾ »Ja wihse, Deewu mihloht, irr schi: Wianu mihleht bes galla,« salka sw. Bernardus. ⁴⁸⁾ Kâ to

mihlejam ar wahrdeem un mehli, bet ar darbu un pateefibu.«⁴⁹⁾ Ur leelu un wiffleelafu mihleſtibu, Deewu wiffaugſtaki gohdadami, jo muhſu Deews irr ta wiffleelaka augſtiba. »Tas Rungs irr leels un tohti flawejams un Winna augſtiba irr ne-iſwaizajama un Winna gudriba irr ne-iſſaffama.«⁵⁰⁾ Winna ween buhs turrecht par to wiffu-augſtaku un beſgalligu labbumu un pilnibu. »Ne weens irr labz, kà ween patz weenigs Deews.«⁵¹⁾ Tiffai minſch irr patti ta beſgalliga mihleſtiba. »Deews irr ta mihleſtiba: un kaſ eekſch mihleſtibas paleek, taſ paleek eekſch Deewa un Deews eekſch winna.«⁵²⁾ Un muhſu Deews patz ſawâ buhſchanâ irr ta uſmohdingſchanas mihleſtiba, kaſ irr taſ eefahkums, awots un wiffada labbuma un wiffadas pilnibas beſdibbeniga juhra: no kurra rohlahm eſſam iſnahkufchi, kaſ mums dewe dwehſeli, dſihwibu un wiffu, kaſ bij waijadſigs.«⁵³⁾ Kurra rohka ſtahw muhſu dſihwe, muhſu nahwe un wiffi muhſu laiki,⁵⁴⁾ muhſu wiffadas lainibas un muhſu ſwehtibas.⁵⁵⁾ Winſch irr zeenigs no mums un no wiffahm raditahm leetahm wiffaugſtaku gohdu, wiffaugſtaku flawu, wiffaugſtaku mihleſtibu un wiffaugſtaku pateizibu dabhuht. »Zu Rungs muhſu Deews eſſi zeenigs dabhuht gohdu un flawu un ſpehku: jo

lauſchu (pah kurreem Veſtitajs ſakka), kurru darbi ar winnu wahrdeem nefaderrejahs. »Schee laudis gohda manni ar ſawahm luhpahm, bet winnu ſirds irr taſtu no mannim nohſt.« Matt. 15, 8. — Mark. 7, 6. —⁴⁹⁾ I Jah. 3, 18. —⁵⁰⁾ Dahw. ſf. 145, 3 un 147. —⁵¹⁾ Matt. 19, 17. —⁵²⁾ I Jah. 4, 16. —⁵³⁾ Dahw. ſf. 100. —⁵⁴⁾ 3 Turpat, 16. —⁵⁵⁾ »Manſ Deews un wiſs,« tà ſw. Wranziſkuſ mehde runnaht.

tu wiffas leetas eſſi raddijis.«⁵⁶⁾ Beſ ta, buhs mums muhſu Deewu mihleht, zaur wiffahm un eekſch wiffahm leetahm⁵⁷⁾, ſewi paſchus iſdeenas Winnam un beſ mitteſchanas uppuredami, »par dſihwu, ſwehtu un labb'patihkamu uppuri.«⁵⁸⁾ Sewi nodohdami us ſwehtu Deewa kalpoſchanu, us gruhtibahm, us darbeem un us zeeſchanahm Winna labbad, »ka wiffas leetas Deews tohp gohdi-nahts.«⁵⁹⁾ Ur dedſigu mihleſtibu. »Winna ohgles, itt kà ugguns ohgles un leeſina.«⁶⁰⁾ Ne-eſſeet kuhtri eekſch ta, kaſ jums irr jadarra; bet eſſeet dedſigi garrâ, paklauſigi tam Rungam muhſu Deewam, preezigi zerriba.«⁶¹⁾ Mums buhs Deewam kalpoht pa prahtam ar zeeniſchanu un bihjaſchanu: »jo taſ Rungs muhſu Deews irr weens norihdams ugguns, weens duſmotais.«⁶²⁾ Ur ſtipru⁶³⁾ un wiffſtiprafu mihleſtibu, no kurras muhs ne kaſ ne warretu atſchirt; nedſ arri to kaſ eekſch mums ſpehtu uſwarreht; kà no winnas ſwehtajs Apuſtuls Pahwils ſakka: »kaſ muhs ſchirt no Kristus mihleſtibas? woi behdas, jeb bailiba, jeb waijaſchana, jeb bads, jeb plik-kums, jeb likſta, jeb ſohbins? — bet wiffas ſchinis leetas mehſ uſwarram zaur to (prohti: zaur Deewu), kaſ muhs irr mihlejis. Jo es teeſcham ſinnu, ka nedſ nahwe, nedſ dſihwiba, nedſ klahnbuhdamas, nedſ nahkamas leetas, nedſ kahda zitta radita leeta muhs warrehs ſchirt no Deewa mihleſti-

⁵⁶⁾ Jah. par. 4, 11. — ⁵⁷⁾ »I wiffas juhſu leetas noteek eekſch mihleſtibas. I Kor. 16, 14. — ⁵⁸⁾ Reem. 12. — ⁵⁹⁾ I Peh. 4, 11. — ⁶⁰⁾ Eahl. augſt. ſf. 8, 6. — ⁶¹⁾ Reem. 12, 11. — ⁶²⁾ Ebreer. 12, 28. — ⁶³⁾ 5 Moſ. gr. 4, 24. — ⁶³⁾ »I mihleſtiba irr ſtipra kà nahwe.« Eahl. augſt. ſf. 8, 6.

bas, kas irr eeksch Jesus Kristus muhsu Kunga.«⁶⁴) Zaur to mihlestibu muhsu Deewa, buhs mums ustizzigi un wissu-ustizzigaki turreht wiffus Winna wiffwehtakus bauflus. »Zo schi irr Deewa mihlestiba, ka mehs winna bauflus turram, un winna baufli ne irr grubti.«⁶⁵) Schi mihlestiba arri no mums pagehr, ka mehs ar wissu spehku, zif ween eeksch mums irr, ka eeksch few' pascheem, ta arr' eeksch zitteem to grehku isnihzinajam, kas tai muhsu wiffwehtakai Deewa mihlestibai irr prettigs. »Us scho Deewa Dehls irr atspihdejis (salka fw. Ap. Jahnis), ka Winsch tohs wella darbus isahrbitu.«⁶⁶) »Un schis irr wiss tas auglis, ka Winsch winna grehkus atnem.«⁶⁷) »Ka mehs grehkeem atrauti, taifnubai dsihwotum.«⁶⁸) »Zuhs, kas to Kungu mihlojat, eenihsteet taunu.«⁶⁹)

Schai muhsu Deewa mihlestibai (pahr kahdu taggad effam runnajufchi), buhs wiffas muhsu darrihanas, wiffas muhsu gahdashanas, wiffas muhsu luhgschanas par to pirmaju eefahumu, par mehrki un pehdeju gallu buht. Urriidjan tahm kristigahm Deewa kalposchanahm, kurras mums janoturr, un kahdas mehs mehdsam walkoht, buhs tift noturretahm garra karstumâ: »Effect dedsi gi garrâ.«⁷⁰) tas irr: lai effam dedsi gi garrâ eeksch wisseem muhsu deewabihjigeem darbeem. »Pahr to wiffwairak un bes mitteschanas ar wiffdsillaku pasemmibu, ar dsihwu tizzibu un neschaubigu zerribu, buhs mums

⁶⁴) Reem. 8. — ⁶⁵) 1 Jahn. 5, 3. — »Zeem, kas Deewu mihle, wiffas lectas par labbu nahk.« Reem. 8, 28. — ⁶⁶) 1 Jahn. 3, 8. — ⁶⁷) Esaij. 27, 9. — ⁶⁸) 1 Pehst. 2, 24. — ⁶⁹) Dahw. ds. 97, 10. — ⁷⁰) Reem. 12, 11.

Deewu luhgt, ka Winsch farwu deewischfigu mihlestibu gribbetu isleet muhsu firdis zaur swehtu Garru.⁷¹) Arr', ka tanni muhs allasch usturretu un muhs eeksch tahs wairotu, ta, ka mehs eedami no weena tikkuma us ohtru,⁷²) Winnu pilnigi mihlotum un ar schkihstu firbi winnam patiktum, kamehr mehs to skaidri eeraudstimm debbesis. »Zo taifnu zellinsch irr ka kahds spohsch gaischums, kas aust un spihd lihds pat leelu gaismu.«⁷³)

Wehl buhs mums Deewu mihloht ar firsnigu mihlestibu (prohti: ar firde-karstumu); kahrodami Winna gohdu eeksch mums un eeksch muhsu tuwakeem (zif ween teem dwehfeles swehtiba warram palihdseht), wairoht, pehz teem Dahwida wahrdeem: »Karsta dusmoschana (fir diba) tawa namma pehz irr manni ehdufi.«⁷⁴) Buhs arr' firsnigi kahroht, ka Deews no mums un no wisseem zilwekeem dabdu scheitan wirs semmes laizigu un pehz debbesis farwu muhschigu gohdu.« Pa-augstinajees Deews pahr debbesim un Taws gohds lai walda pahr wissu semmi.«⁷⁵) »Lai Winnu teiz debbes un semme, jubra un wiss, kas eeksch tahs kustahs.«⁷⁶)

Zettortâ kahreta. Buhs mums Deewu swehtigt ar wissu karstaku mihlestibu us Winnu, prohti: ar wisseem muhsu dwehfeles spehkeem.

1) Ur prahtu: nodohdami muhsu prahtu appasch Kristus paklausichanas⁷⁷), prohti: eeksch wiffstiprakas un dsihwas tizzibas; wisseem, jebschu ne panahkameem un ar prahtu ne fanemmameem

⁷¹) Reem. 5, 5. — ⁷²) Dahw. ds. 84, 8. — ⁷³) Sahl. salk. w. 4, 18. — ⁷⁴) Dahw. ds. 68, 10. — ⁷⁵) Turpat 56, 6. — ⁷⁶) Turpat 68, 35. — ⁷⁷) 2 Kor. 10, 5.

wiffaugstakeem un wiffwehtakeem Deewa paslehpumeem; (jo Deew's irr augstak's un bezgalligi leelak's, ne kà muhsu sapraschana, no kurrea fehi irr isnahkufi). Winna basnizai wir's semmes ar ne maldigeem pascha Deewa wahrdeem apstiprinatai ⁷⁸⁾ parahditeem un mums (ihsteneem kfristigeem zilwekeem) zaur to paschu basnizu, pateesibas pihlari un pamattu ⁷⁹⁾ tizzeht atstahteem. Urri arweenu wairak ismahzidami farwu prahtu Deewa atsihschanà ⁸⁰⁾, tas irr: tikfufchi mahzidamees fwehtas tizsibas paslehpumus, kfristigas rahtnibas likfumus, fewischi muhsu peenahkumus, kas no mums Deewam nahkabs, few pascheem, tuwakam un wiffai draudsei, kurreà dsihwojam. »Zif labbat irr gudribu dabbuht ne kà seltu, un sapraschamu dabbuht makfa wairak ne kà sudrabs.« ⁸¹⁾ »Sweh-tigs irr tas zilwek's, kas gudribu atradde, un tas zilwek's, kas baggats sapraschanà. Jo tas irr labbaki ar winnu prezzetees, ne kà ar sudrabu un winna augki irr labbaki, ne kà selts.« ⁸²⁾

2) Ur labbu prahtu: muhsu labbu prahtu (gribbeschanu) allasch un eeksch wiffahm leetahm, laimè un nelaimè, labblaschchanà un gruhtibà, ⁸³⁾ faweenodami ar Deewa wiffwehtaku prahtu; arr' usfizzigi fargadami un turredami Winna fwehtus

⁷⁸⁾ Ewes. 2, 20. — Matt. 16, 18. — Jahn. 14, 18. — ⁷⁹⁾ 1 Tim. 3, 15. — ⁸⁰⁾ Koloff. 1, 9. — 2, 2. — 3, 10. — »Lai meh's pawiffam usaugam eeksch winna, kas irr ta galwa, (prohti:) Kristus.« Ewes. 4, 15. — ⁸¹⁾ Sal. fakk. w. 16, 16. — ⁸²⁾ Turpat 3, 13. r. — ⁸³⁾ »Ja meh's labbu effam peenehmuschchi no Deewa rohkas, kapehz mums launu ne buhs sanem? Kà tam Kungam irr patizzis, tà irr notizzis, lai ta Kunga wahrds irr flawehts.« Jlab. 2, 10. — 1, 21.

baufus. »Grahmatà stahw na mannin raksihts, ka es padarritu tarwu labbu prahtu; mans Deew's, to es esnu gribbejis, un Tawa baufliba irr manna firds-dibbinà.« ⁸⁴⁾ »Taw's prahts lai noteek, kà debbesis, tà arridsan semmes wirfù.« ⁸⁵⁾ »Turri mannus bauflus, tad tu dsihwofi.« ⁸⁶⁾ »Kas mannam Tehwam debbesis pa prahtam darra, tas debbesu walsibà ee-ees.« ⁸⁷⁾

3) Ur prahta peeminneschanas spehku: allaschi dohmadami us muhsu Deewu: »Es turru to Kungu bes mitteschanas preeksch mannin, jo Winsch irr mann pa labbai rohkai.« ⁸⁸⁾ Wee-numehr atminnedamees pahr Winna flahbuhfchanu, wiffur, ik kurreà weetà, eeksch mums, wir's mums un appaksch mums effoht. »Jo eeksch Winna meh's dsihwojam un kustamees un effam.« ⁸⁹⁾ Tapatt arweenu eeksch Winna ar pestifchanas preeku preezadamees? »Preezajeetees eeksch ta Kunga allaschi: es falku atkal: preezajeetees! (eeteiz un muhs pamahza fw. Ap. Pahwils).« »Lai juhfu lehniba irr sinnama wisseem zilwekeem: tas Kungs irr tarwu.« ⁹⁰⁾ »Winsch tahlu ne irr no ikweena no mums.« ⁹¹⁾ »Tas widdü juhfu staryà irr stahwejis, fo juh's ne pasihstiat.« ⁹²⁾ (Tà runnaja fw. Jahn's Kristitais us teem laudim, kas pee winna nahze, pahr Kristu, fo winsch pasluddinaja.) Lai tad schee deewischfigi wahrdi darra eeksch mums to peeminneschanu, ka muhsu Deew's mums irr flahb, ka Winsch stary mums, pee mums un eeksch mums irraid;

⁸⁴⁾ Dahw. ds. 39, 8. — ⁸⁵⁾ Matt. 6, 10. — ⁸⁶⁾ Sal. fakk. w. 4, 4. — ⁸⁷⁾ Matt. 7. — ⁸⁸⁾ Dahw. ds. 15, 8. — ⁸⁹⁾ Ap. darb. 17, 28. — ⁹⁰⁾ Wihliyp. 4, 4, 5. — ⁹¹⁾ Ap. darb. 17, 27. — ⁹²⁾ Jahn. 1, 26.

un arri lai muhs pastubbinna Winnu goh dinaht un flaweht eeffsch mums un eeffsch muhsu tuwakeem, ka mehs allasch warram pastahweht swehtâ un Deewabihjigâ dsihwofchanâ.

Peektâ fahrtâ: Buhs mums swehtihht muhsu Deewu ar wissu muhsu spehtu:

1) **Ur firidi:** gahdadami, ka ta eeffsch mums allasch buhtu schkihsta un nenoseedsiga, ka mehs par pateesu Deewa dsihwofli warretum palikt: »Swehtigi irr tee firid-schkihstii, jo teem buhs Deewu redseht,« fakka muhsu wissu swehtakajs Pestitajs.⁹³⁾ »Swehtijeet Deewu to Kungu juhsu firidis,«⁹⁴⁾ pamahza muhs fw. Ap. Pehteris, un arri fw. Pahwils fakka: »Es dsihwoju, tomehr wairs ne es, bet eeffsch mannim Kristus dsihwo un fo es taggad meesâ dsihwoju, to es dsihwoju eeffsch tizzibas ta Deewa Dehla, kas mann' irr mihlejis un fewi paschu par mannim nodeweess.«⁹⁵⁾ Un pahr to buhs mums Deewu luhgt ar ta Kunga Praweetu fazzidami: »Naddi eeffsch mannim, af Deews! weenu schkihstu firidi un atjauna weenu pastahwigu garru eeffsch mannim. Ne metti manni nohst no tawa waiga un ne atnemm tarwu swehtu Garru no mannim.«⁹⁶⁾

2) **Ur luhpahm un firidi kohpâ:** kâ wisslabbakâ noturrefchanâ wissu tizzibas darrijumu Deewa gohda deht, ar ihstenu Deewa bihjaschanu un wisskarsstaku Deewa-kalposchanu, arridsan dseesmu dseedaschanâ Winnam par flawu: pahr kurreem darbeem stahsta fw. Pahwils, fazzidams; »Lad nu lai mehs allaschin Deewam peenessam flawas-

⁹³⁾ Matt. 5, 8. — ⁹⁴⁾ 1 Pehst. 3, 15. — ⁹⁵⁾ Gal. 2, 20. — ⁹⁶⁾ Dahw. ds. 50, 12 un 13.

uppuri, tas irr: muhsu luhpu augtus, kas Winna wahrdu apleezina,«⁹⁷⁾ tâ allasch labbâ un gohdigâ muhsu runnu, farunnaschanu un wallodu noturrefchanâ Deewa gohda labbad, ka mums pascheem un zitteem noteef par pee-augschanu eeffsch labba, pehz teem Deewa liffumeem: »Juhfu wallodai buhs buht allaschin mihligai, ar sabli (prohti: ar kristigu gudribu) apbahrstutai.«⁹⁸⁾ »Lai ne weena neleetiga (kauna) walloda ne is-eet no juhsu muttes: bet ween kas irr labz un derrigs par us-taisfichanu, kas schehlafibu padarra teem, kas to dsird.«⁹⁹⁾

3) **Ur darbu:** bes mitteschanas dsihdamees, ka wissu muhsu darbi, wissmasakas darrifchanas un wissu muhsu dsihwes preeki un kawekli buhtu ittin labbi, gohdigi un swehti, kas mums muhschigu dsihwofchanu warr nopelniht; arri, ka tee buhtu pawadditi pehz wissfwehtaka Deewa prahtha liffumeem, ka dibbinatohs us Jesus tizzibas, Deewa un tuwaka mihlestibas pamatta; kâ muhs tas fw. Garszaur fw. Pahwilu pamahza: »Wissu, fo juhs darrat, ar wahrdeem, jeb ar darbeem, to wissu darrajt eeffsch ta Kunga Jesus Kristus wahrda, pateikdami Deewam un tam Lehnam zaur Winnu.«¹⁰⁰⁾ Lihds arri darbodamees buht ustizzigi un tschakli wissus muhsu fahrtas un aizinaschanas darbus un peenahkumus peepildiht un noturreht: »Effi tschaklis pee wisseem taweem darbeem, tad tew ne kahdas newesselibas us-ees.«¹⁰¹⁾

⁹⁷⁾ Ebreer 13, 15. — ⁹⁸⁾ Koloff. 4, 6. — ⁹⁹⁾ Ewes. 4, 29. — »Ja kas wahrda ne klup, tas irr pilnigs wihrs.«
¹⁰⁰⁾ Fehst. 3, 2. — ¹⁰¹⁾ Koloff. 3, 17. — ¹⁰¹⁾ Sibr. gudr. gr. 31, 22.

Seſtâ fahrtâ. Buhs mums muhsu Deewu fwehtih, few' paſchus tiffuſchi iſmahjidami eekſch wiſſadeem kriſtigitum tikkumeem, prohti: eekſch prahtibas, taiſnibas, gaddibas un paſtab-wibas. Urriſan paſemmibâ, Deewa-bihjaſchana, labprahtibâ, fewis ſawaldichana, ſchhiſtibâ, paſeeſchana, tuwaka mihleſtibâ, gattawibâ us labbu un zittôs tahdôs kriſtigôs tikkumôs. »Zad un wiſſâ ſpehkâ us to dſihdamees, paſneedeſet eekſch juhsu tizzibas tikkumu, un eekſch tikkuma aſſihſchanu, un eekſch aſſihſchanas gaddibu, un eekſch gaddibas paſeeſchamu, un tâ j. pr.«¹⁰²⁾ »Wiſſu kaſ irr paſteefigs; wiſſu, kaſ irr gohdiſ; wiſſu kaſ taiſns; wiſſu, kaſ fwehts; wiſſu, kaſ mihlis; wiſſu, kam irr labba ſlawa; ja irr kaſhds tikkums un ja kaſ irr teizams, to paſchu nemmeet wehrâ.«¹⁰³⁾

Septitâ fahrtâ. Buhs mums Deewu fwehtih, allaschir labbus darbus paſtrahdadami, Deewa, few paſchu un muhsu tuwaku labbad, un ſchee tahdi darbi irr: luhgſchana, woi Deewa-bihjaſchana; gaweſchana woi kriſtiga mehrdeſchana, nabbagu dawanas, labb'darrichanas, jeb fwehtas kriſtigas mihleſtibas labbi darbi, ko ſawam tuwakaſam darram, woi us garrigu wiſſi, jeb arri pee meefas wajjadſibahm. »Zad nu, kamehr mums irr laiſs, lai mehſ to labbu paſtrahdajam.«¹⁰⁴⁾ »Zo mehſ eſſam winna darbs, radditi eekſch kriſtus Jeſus us labbeem darbeem.«¹⁰⁵⁾ Zad nu arriſan buhs teem (prohti: mums ihſteni kriſtigitum zilwekeem, kamehr ſcheit' dſihwojam), kaſ pehz

¹⁰²⁾ 2 Peſt. 1, 5. — ¹⁰³⁾ Biſlipp. 4, 8. — ¹⁰⁴⁾ Galat. 6, 10. — ¹⁰⁵⁾ Eweſ, 2, 10.

Deewa prahta zeefch, ſawas dwehfeles, winnam ka tam peetizzigam Radditajam pawehleht eekſch labbdarrichanas.«¹⁰⁶⁾ »Wiſſu, ko tawa rohka warr darriht, to darri tiffuſchi.«¹⁰⁷⁾

Uſtotâ fahrtâ. Buhs mums Deewu fwehtih (ſcheit' wehl ſakku, pahr ko jau pirmak eſmu minnejis), zaur darrichanahm un tizzibas darbeem un zaur wiſſu to, kaſ no tahſ wiſſfwehtakas Deewa tizzibas irr eezelts, Winna deewiſchſiga gohda dehl: tohs Deewa darbus wiſſus, allasch uſtizzigi un wiſſlabbaki paſtrahdadami un peepildami ar pilnigu padohmu tizzibas garrâ; few' paſchus liſdami Deewam preekſchâ eekſch dſihwas tizzibas ar wiſſ'dſittaku paſemmibu; arri aſſihdami fewis ne neeka wehrtus un pagallam nihzigus, ar wiſſ'karſtaku Deewa-bihjaſchamu un wiſſ'augſtaku Deewa gohdibu weenumehr zeenidami; tâ lihdſi ſcheit' wirs ſemmes tahſ muhſchigas Deewa ſlawas dſeeſmas palihdſedami fwehteem Kerubineem un Serawineem debbeſis dſeedaht, kaſ ar to wiſſ'karſtaku Deewa mihleſtibu degg un bes mitteſchanas dſeed: »Swehts, fwehts, fwehts irr tas Kungs Zebaor! wiſſa ſemme irr pilna winna gohdibas.«¹⁰⁸⁾ Zo tas muhsu Deews irr tikkai weens patſ muhsu Deews; un Winſch weens patſ tikkai irr muhsu Kungs. »Manſ Deews un manſ Kungs.«¹⁰⁹⁾ Winſch irr muhsu pirmais eefahkums un pehdigais gals. »Eſ eſmu tas A (Alwa) un tas D (Omega), tas eefahkums un tas gals, ſakka tas Kungs: »kaſ irr, kaſ bija un kaſ nahſ,

¹⁰⁶⁾ 1 Peſt. 4, 19. — ¹⁰⁷⁾ Eahl. mahz. 9, 10. — ¹⁰⁸⁾ Eſaij. 6, 3. — ¹⁰⁹⁾ Zehn. parrahd. 4, 8. — ¹¹⁰⁾ Zehn. 20. —

tas Wiffu-warrenajſ. «¹¹⁰) Winfch weens patſ
tas Wiffu-augſtakajſ, Winfch weens patſ tas Wiffu-
fwehtakajſ, Winfch weens patſ tas Wiffu-pilni-
gajſ un eefſch wiffadahm pilnibas buhſchanahm beſ-
galligajſ; no Winna rohkahm wiſſ mums irr un
tam mehſ parwiſſam peederram; eefſch Winna irr
wiſſ muhſu labbumi, eefſch Winna irr muhſu pa-
leekama manta debbeſt muhſchigi.¹¹¹) Winfch
weens patſ tiffkai irr muhſu patwehrums un
wiſſ muhſu ſtiprums. »Deewſ irr muhſu pat-
wehrums un ſtiprums.«¹¹²) Winfch weens patſ
tiffkai warr muhſ iſglahbt no behdahm; »jo
Winfch irr warrens paligs behdu laikâ,¹¹³) un
eepreezinatajſ.¹¹⁴) Tiffkai Winfch weens patſ
muhſ warr iſraut no kahrđinaſchanahm. »Eas
Kungs ſinna Deewa bihjatajſ iſraut no kahrđi-
naſchanas.«¹¹⁵) Arridſan, Winfch weens patſ
tiffkai warr muhſ paſargahbt no grehka un preekſch
ſawu gohdibu beſwainigſ ſtahđiht ar lihgfimibu,
uſ muhſu Kunga Jeſuſ Kriſtuſ atnahkſchanu.¹¹⁶)
Ea labbad buhſ mums muhſu Deewu wiſſ augſtaki
teift,¹¹⁷) wiſſ augſtaki gohđahbt, wiſſ wairat bih-
teeſ, bet ar fwehtu mihleſtibu un ar behrna bihja-
ſchanu,¹¹⁸) zaur wiſſahm, eefſch wiſſahm, un pahr
wiſſahm lectahm wiſſ augſtaki Winnu beſ mitteſcha-
naſ zeenihbt wiſſâ muhſu dſihwoſchanas laikâ. »Tizzi

¹¹⁰) Jahn. parrad. 1, 8. — ¹¹¹) Ebreer. 10. — ¹¹²)
Dahw. dſ. 46, 1. — ¹¹³) Turpat: »Zu (Deewſ) eſſi
manſ patwehrums eefſch behdahm.« 31, 7. — ¹¹⁴) »Deewſ,
kaſ tohſ paſemmigſ eepreezina.« 2 Kor. 7, 6. — »Kaſ
muhſ eepreezina wiſſâ muhſu behdâſ.« 2 Kor. 1, 3. —
¹¹⁵) 2 Peht. 2, 9. — ¹¹⁶) Juhd. Ap. gr. 24. — ¹¹⁷)
»Winna teiſſchana buhſ weenumehr manâ muttâ.« Dahw.
dſ. 34, 2. — ¹¹⁸) Dahw. dſ. 34, 10.

Deewam, tad winſch tewi iſpeſtihſ; taiſſ ſawuſ zet-
kuſ pareiſuſ un zerre uſ Winnu. Turri Winna
bihjaſchanu un wezzejees eefſch Winna. Kaſ juhſ
to Kungu bihſteeeteſ, gaidajt uſ Winna ſchehlaſtibu
un ne atkahpjeet no Winna, ka juhſ ne krihtat.
Kaſ juhſ to Kungu bihſteeeteſ, mihtojeet Winnu,
tad juhſu firđiſ tapſ apgairnotâſ.«¹¹⁹) »Dee-
ſtreeneet Winnam un apgairmoſjeeteſ, tad juhſu
waigi ne tapſ kaunâ.«¹²⁰)

Pehđigi. Buhſ mums Deewu fwehtihbt, tik-
kuſchi gahđadami pahr ſawu paſchu fwehtibu (Dee-
wa-bihjaſchanu.) — Wiffu to nahkama nodakka iſ-
ſkaidrohſ.

Treſcha nodakka.

Kahđam buhſ kriſtigam zilwekam buht ſewis
paſcha labbad, no Deewa dohmajoht.

Muhſu paſchu fwehtibu (Deewa-bihjaſchana),
kahdu mums no muhſu kriſtigas aizinahchanas pee-
nahkâhſ turreht¹) paſtahw uſ to, ka mehſ ſew
paſchuſ weſſeluſ uſturram no grehku apgairniſcha-
naſ.²) (Scheitan tohp runnahtſ pahr ikweenu
nahwigu grehku, kaſ, kâ ta laiziga nahwe atrauj
zilweku no wiſſa laiziga labbuma, tâ grehkuſ muhſ
atrauj un parwiſſam aplaupa no garriga labbuma,

¹¹⁹) Silroka gudr. gram. 2, 6 ic. — ¹²⁰) Dahw. dſ.
gram. 33, 6. — ¹) 2 Timot. 2, 19. — 1 Peht. 4, 16. —
Eweſ. 1, 3 ic. — ²) »Sinnadami, ka Kriſtuſ no mirro-
neem uſmohđinahtſ wairſ ne nomirſt un ſo taſ dſihwo,
to winſch Deewam dſihwo: tãpatt turrajteeſ arridſan juhſ,
ka juhſ grehkam eſſat nomirruſchi, bet Deewam dſihwojeet
eefſch Kriſtuſ Jeſuſ muhſu Kunga. Tad nu lai taſ grehkuſ
ne walda juhſu mirſtamâ meeſâ, tam paſlauſigſ meſteeſ
uſ winna eekahroſchanaſ.« Reem. 6, 9 ic.

prohti: no schehlastibas un Deewa mihlestitibas.) Tomehr, ne ween buhs mums tikfufchi fargatees no ikweena nahwiga grehka, bet wehl no wiffadeem ikdeenifcheem grehkeem. Tee ikdeenifchki grehki, jebfchu muhs parwiffam ne atrauj no Deewa schehlastibas un Winna mihlestitibas, tomehr winnu eeffch mums mafina, ar muhsu dwehfeles wiffleelaku ffahdi, darridami muhs par aukfteem un kuhtreem eeffch Deewa kalpofchanas un mihlestitibas. Jo, ka flimmiba, kaut ne irr patte nahwe, tomehr fataifa zilweku us nahwi, tapatt tee deenifchki grehki fataifa muhs us nahwigeem grehkeem un muhschigu nahwi. Ta labbad, ikweens tahds, prohti: nahwigs grehks irr, ka abbeja puffe greefigs fohbins, ³⁾ kas maita, pohsta, isnihzina wiffu muhsu fwehtibu ⁴⁾ un muhs atrauj no wiffadas laizigas (kahda ween scheit' wirs semmes ihsteni warr buht), un muhschigas laimibas debbesis. Tadeht pamahza muhs Deews tas Kungs: »Behds no grehkeem, itt ka preeffch kahdas fchuhffkas, jo, kad tu klacht peeeest, tad tee tewi eedsels: winnu fohbi irr lauwas fohbi, kas zilweku dwehfeles maita. Jffkats grehks irr ka abbejpuhs afs fohbins, fur tas eewaino, to ne weens warr dfeedinaht.« ⁵⁾ Un ta mums kri-

³⁾ Sahl. falk. w. 5, 2. — ⁴⁾ »Woi juhs ne finnat, ka juhs effat Deewa namš un Deewa garš mahjo eeffch jumš? Ja kas to Deewa nammu famaita, to pafchu Deews famaitahš, jo tas Deewa namš irr fwehts, — kas juhs pafchi effat.« 1 Kor. 3, 16 r. — ⁵⁾ »to ne weens warr dfeedinaht,« prohti: wiffa dabba, wiff pafaulles fpehks, to ne warr dfeedinaht, ka ween pafcha Deewa fchehlastiba, zaur ihstenu grehku isfuhdfechanu, winnu noschehlofchanu, zaur muhsu Kunga Jefus Kristus wiffwehtakeem nopelneem, zaur Winna mohku, nahwi un af-

ffigeem zilwekeem, ka fewisfchki Deewam eefwehtiteem, buhs tikfufchi fargatees no grehkeem, ka mehš buhtum muhsu Deewam fwehti ar meefu un dwehfeli. »Un wiff juhsu garš un dwehfele un meefa lai bezwainigi tohp apfargati us muhsu Kunga Jefus Kristus atrahffchanu.« ⁶⁾ Dfennajtees pehz fwehtifchanas, bes ka ne weens to Kungu redsehs.« ⁷⁾ »Jo fchis irr tas Deewa prahts, prohti: juhsu fwehtifchana, ka jumš buhs atrautees no mauzibas; ka ikweenam buhs finnat, fawu pafchu trauku glabbaht eeffch fwehtifchanas un gohda, ne kahribas fehgâ, ka arridsan tee pagani, kas Deewu ne pafifst.« ⁸⁾ »Staigajeet garrâ, tad juhs meefas kahribu ne padarrifeet.« ⁹⁾ Ja juhs pehz meefas dšihwofeet, tad juhs mirfeet; bet ja juhs zaur garru meefas darboschanas nonahwefeet, tad juhs dšihwofeet,« ¹⁰⁾ (prohti: muhschigu dšihwofchanu eemantofeet.

Sewisfchki muhsu fwehtiba (Deewa bihjaschana) bes weenzittahm fawadahm leetahm dibbinajahš us to:

Pirmâ kahrtâ. Mums buhs fawu firdi un prahtu tikfufchi fargahnt no wiffahm launahm un ne peederrigahm kahribahm. »Manš dehls, (falka Deews zaur Salamanu) pahr wiffu, kas ja-farga, fargi tawu firdi, jo no tahš ta dšihwiba is-eet.« ¹¹⁾ Un wehl: Manš behrns, nemm wehrâ mannu gudribu, peeleez tawu aufi pee mannas mahzibas, ka tu fargi prahtu un ka tawas luhpas to affifchchanu paglabba.« ¹²⁾

finš isleefchanu. Ta falka Kalmetus pahr toem wahrbeem. Sahr. gubr. 21, 2. — ⁶⁾ 1 Tefal. 5, 23. — ⁷⁾ Ebr. 12. — ⁸⁾ 1 Tef. 4, 3 r. — ⁹⁾ Galat. 5, 6. — ¹⁰⁾ Neem. 8, 13. — ¹¹⁾ Gal. falk. w. 4, 23. — ¹²⁾ Turpat 5, 2.

Ohtrâ kabrtâ. Urriðsan us tiffufchu farga-
 fchanu un wehrâ-nemfchanu muhfu ahrigu meefas
 prahtu, wiffwairaf azzu; ta Kunga praweets Dah-
 wids luhds Deewu tà: »Nogrees mannas azzis,
 ka tahs pehz neleetibas ne raugahs.«¹³⁾ Un
 ohtrais Kunga praweets, pahr teem wiffeem, kas
 to meefas prahtu ne fargaja tà, kà winnu ja-farga,
 fakka tà: »Manna azs nolaupija mannu dweh-
 feli.«¹⁴⁾ Uufu: »Uptaisi tawas aufis ar ehrfch-
 keem un ne klaufi launas mehles.«¹⁵⁾ Un kad
 redsam woi dsirdam kahdas apgrehzibas, tad us
 wezz-tehwa Noas wihs, kas stary fagahnitu pafauli
 beswainigi usturrejees, lai darbojamees ar wiffu
 fpehku zaur Deewa schelastibu fewi nenoseedfigus
 un beswainigus pafargagt. Urriðsan, pehz taifna
 Latta preefch-sihmes, kas winnu staryâ mahjodams
 (fakka fw. Deewa rakis, prohti: Sodomiteru,
 to wiffu besdeewigaku zilweku staryâ), kas deenu
 no deenas mohzija winna taifnu dwehfeli ar ne gan-
 teem darbeem un wiafch, jehfchu wiffu to redseja
 un dsirdeja, tomehr taifns palikke.¹⁶⁾ Luhpu un
 mehles: »Sargees (pamahza fw. Gars zaur Sih-
 raku), ka laitam ar mehli nekluppi un nekrihti.«¹⁷⁾
 »Preefch tawas muttes darri wahrtus un klin-
 kus.«¹⁸⁾ »Kas man dohs wakti preefch mannu
 mutti, un pahr mannahm luhpahm stipru sehgeli,
 ka es winnu deht nekristu un manna mehle manni
 nesaudetu.«¹⁹⁾ Un tas Kunga praweets arri sawâ
 luhgfchanâ Deewu peeluhds, fazzidams: »Kungs,
 apfargi mannu mutti un pafargi mannas luhpas.«²⁰⁾

¹³⁾ Dahw. ds. 119, 37. — ¹⁴⁾ Raub. ds. 3, 51. — ¹⁵⁾ Sifr. 28. — ¹⁶⁾ 2 Peh. 2, 8. — ¹⁷⁾ Sifr. 28. — ¹⁸⁾ Sifr. 28, 28 un 30. — ¹⁹⁾ Sifr. 22, 33. — ²⁰⁾ Dahw. ds. 140, 3.

Treschâ kabrtâ. Buhs mums sawus kahru-
 mus tiffufchi remdeht, wehrâ nemt un pahr teem
 luhkoht, prohti: pahr fewis pascha mihlesibu, pahr
 zitta neewafchanu woi nihbeschanu, dusmibu, eekah-
 rofchanu ko jauna sinnaht, angstprahribu un zitteem
 tahdeem kahrumeeem. Urriðsan buhs stipri pretti
 stahweht ikweenam taunam kahrumam, lihds ka-
 trai kahrdinafchanai. Tahm buhs pretti turretees
 paschâ eefahkumâ, tuhdaix, kad to pee few' fa-juht
 un kamehr wehl irr masas un weeglas. »Medoh-
 deet wellam weetu«, pamahza muhs Deews zaur
 fw. Pahwilu.²¹⁾ »Stahweet wellam pretti, tad
 wiafch behgs no jums.«²²⁾ Un: »tam stahweet
 pretti tizzibâ.«²³⁾

Zettortâ kabrtâ. Muhfu fwehtiba arri dib-
 binajahs us stipru, pastahwigu pretti stahwefchanu
 wiffahm kahrdinafchanahm, eefchfigahm dwehfe-
 les prahtôs un ahrigahm meefas prahtôs. »Ne
 dsennees pehz tawahm kahribahm, bet atgreesees
 no tawa prahta.«²⁴⁾ prohti: no launa un ne
 peeclahjiga. »Lee, kas Kristum peederr (fakka
 fw. Pahwils), irr sawu meefu pee krusia fittufchi,
 ar tahm kahribahm un eekahrofchanahm.«²⁵⁾ Bet
 »kas muhs (pafargahs, fpehzinahs, dohs uswar-
 refchanu, un) israufs no schahs nahwes meefas?«
 Turklahf fw. Apustuls atbild: »Deewa schelastiba
 zaur Jesu Kristu muhfu Kungu.«²⁶⁾ »Es fpehju
 wiffas leetas eefch ta, kas manni darra fpehzigu.«²⁷⁾
 »Bet paldees Deewam, kas mums to uswarrefchanu
 irr dewis zaur muhfu Kungu Jesu Kristu.«²⁸⁾

²¹⁾ Ewes. 4, 27. — ²²⁾ Zehf. 4, 7. — ²³⁾ 1 Peh. 5, 9. — ²⁴⁾ Sifr. 18. — ²⁵⁾ Galat. 5, 24. — ²⁶⁾ Reem. 7, 24. — ²⁷⁾ Bihlipp. 4, 13. — ²⁸⁾ 1 Kor. 15, 58.

Peektâ kahrtâ. Us fristigu mehrdeschanu (kas gan drihs to paschu nosihme, pahr ko taggad effam runnajuschi), jeb us pastahwigu nonahweschanu eeksch mums wiffadas nepeeklahjigas eegribbeschanas, wissu muhsu kahrumu; jo sw. Pahwils pahr to tâ fakka: »Mehs tohpam allaschint nodohiti us nahwi Jesus deht.«²⁹⁾ Us sewis pasargaschanu no wiffahm, kaut arri tabtahm, pasflubbinaschanahm us grehku: »Kas sawu zekku fargaga, tas farga sawu dwehfeli.«³⁰⁾ Us pastahwigu zeeschanu Deewa deht, wissu muhsu eekschfigu un abrigu gruhtumu un behdu; un wiffwairak muhsu tuwaku launuma pazeetigu paneschanu. »Effeet pazeetigi prett wisseem.«³¹⁾

Seftâ kahrtâ. Us muhsu dsihwes darri-schanu, labbu eetaisichanu un arri us derrigu laika pawaddischanu. »Dehls, nemn wehrâ to laiku un fargees no launa.«³²⁾ Urriidsan us to, ka sawu dsihwes laiku Deewa-bihjigi pawaddam. »Dsihwojeet eeksch bihjaschanas schinni laika, kamehr juhs scheitan mihtat.«³³⁾ »Swehtigs tas zilweks, kas weenumehr Deewu bihstahs.«³⁴⁾ Un, »kas Deewu bihstahs, tas darrihs labbu.«³⁵⁾ »Ta Runga bihjaschana irr swehta.«³⁶⁾ Bet pahr teem besdeewigeem fakka swehtais Gars: »Tee irr samaitajuschees un sagahnijuschees ar sawu darbu. Preeksch winnu azzim naw Deewa-bihjaschanas.«³⁷⁾ Nu tad to laiku wiffas sawas dsihwes, lai pawaddam arweenu ko derrigi un peeklahjigi

²⁹⁾ 2 Kor. 4, 11. — ³⁰⁾ Sal. falk. w. 16, 19. — ³¹⁾ 1 Zeff. 5, 14. — ³²⁾ Sthr. gudr. gr. 4, 20. — ³³⁾ 1 Peht. 1, 17. — ³⁴⁾ Sal. falk. w. 28, 14. — ³⁵⁾ Sthr. 15, 1. — ³⁶⁾ Dahw. ds. 19, 10. — ³⁷⁾ Dahw. ds. 13, 1, 3.

darridami, kawedamees un strahdadami pehz sawas kahrtas un aizinaschanas; — arr' eeksch wisseem muhsu dsihwes darbeem, lai allasch turram par pirnu padohmu un mehrki paschu Deewu, Winna gohdu, sawu swehtibu Deewam par gohdu un patifschanu, arr' muhsu tuwakam par labbu lai walfkojam.

Septitâ kahrtâ. Urriidsan, preeksch pastahweschanas lihds gallam swehtâ un Deewa-bihjigâ dsihwoschana, tohti palihds un derr mehrena ehdeenu un dsehreenu walfschana, prohti tif ween, zil wajadsiba pehz Deewa prahta, preeksch sawas wesselibas un dsihwibas usturrefchanas, prassa; ne isdohmadami, neds nemdami pahri wajadsibas mehru un sawu kahrtu. »Pamehrena dserfchana irr meefas un dwehseles wesselibas.«³⁸⁾ To paschu buhs faprast no barribas walfschanas. »Jo Deewa walsiba (fakka sw. Pahwils), ne irr ehdeens un dsehreens, bet taifniba un meers un preeks eeksch swehtâ Garra; jo, kas schinnis leetâs Kristum kalpo, tas irr Deewam patihkams un zilwekem peenemmigs.«³⁹⁾

Astotâ kahrtâ. Us tschaklas, rohschas, mud-digas, labb'prahtigas un wiffalabbakas, ar firbs preeku nemittejamas noturrefchanas un peepildischanas wissu muhsu darri-schanu un peenahkumu, ka Deewam, tâ mums pascheem peederrigu un muhsu tuwaku laiziga, woi arri winnu garriga labbuma, Deewa deht (ka jau pahr to schi nodattâ 3 weetinâ tappe runnahts un arri tee sw. Garra wahrdi usrahdti). »Effi tschaklis pee wisseem taweem darbeem, tad tew ne kahdas newesselibas us-ees.«⁴⁰⁾ Un kas zilweku wirs semmes warr wairak launi-

³⁸⁾ Sthr. gr. gudr. 31. — ³⁹⁾ Reem. 14, 17. — ⁴⁰⁾ Sthr. 31, 22.

gaku darriht, kà weenumehr gaddiga dsihwofchana, derrigi strahdajohr ar firde preeku. „Za Runga bihjaschana eepreezinahs firde, dohs preezibu un lihgsnibu un ilgu dsihwofchannu.“⁴¹⁾ Zahda dsihwe irr preeksch meefas un dwehfeles weffelibas ahrstiga sahle: „Dwehfeles weffeliba eeksch swehtibas un taisnibas (prohti: gaddigà dsihwofchanà), irr labbaka pahr wissu seltu un sudrabu; un weffela meefa irr, kà ne isskaitama mantu.“⁴²⁾ Zà falka swehts Gars un wehl to flahp paleek: „Upschehlojees pahr farwu dwehfeli gribbedams Deewam patikt, ustaiti farwu firde eeksch winna swehtibas un atstahdini nofkumschanas tabtu no fewim.“⁴³⁾

⁴¹⁾ Turpat 1, 11. — „Preeziga firde irr tik labba, kà weena ahrstes sahle.“ Sal. falk. w. 17, 22. — ⁴²⁾ Sühr. gubr. gr. 30, 15. — ⁴³⁾ Turpat 24. — Zo wissa nofkumschana (bes ween tahs swehtigas nofkumschanas pahr grehkeem, kas us atgreeschannu, woi us waideschannu pahr grehkeem passubina, irr pilna preeka. „Zo nofkumschana, kas pehz Deewa prahta irr, padarra pastahwigu atgreeschannu no grehkeem us swehtibu,“ 2 Kor. 7, 10.) alsch irr tauna, arr' meefai un dwehfelei fahdiga. „Kà kohda drehbei un tahpi kohlam, kà nofkumschana zilweka firdei fahde.“ Sal. falka w. 25. — Un, „zaur firde-ehsteem tohp prahts apbehdinahts.“ Sal. falk. w. 15, 13. — „Nofkummis prahts iskalte kaulus.“ Turpat 17, 22. — Zahs wissfleelakas un wissnelaimigakas nofkumschanas, irr wissu nelaimigaka fahrdinaschana us taunu; un ta labbad nofkumschana tohp ne isfakkams eemeflis un uskaweschana preeksch swehtu tikumu un swehtas dsihwes panahfchanas. Tapehz swehtais Gars daschàs sw. rakstu weetas muhs pamahza, lai nofkumschannu no few' atstahdinajam noht un tanni kà nederrigà un fahdigà nekrihtan. „Wissas sahpes irr firde-nofkumschana.“ Sühr. gubr. gr. 25. — Nofkumschana irr dauds zilweku

Deewitã fahrtã. Pehdigi, wissu to ihfids wahrdds gribbu parahdiht: muhsu swehtiba (Deewabihjaschana) dibbinajahs us to, kà mehš tikfufchi fargamees no tauna, prohti: no grehkeem un pahr-fahpschanahm un darram labbu, tas irr: kà mehš few paschus allasch dsihstum us kristigeem tikfumeem un labbeem darbeem, kà jau pirinak tappe runnahts. Za pehz mums peenahfahs mefleht un turretees meerã ar Deewu, fewi pawissam nodohdami Winna prahtam; arri buhs mums dsihtees, kà mehš „Winnam bes bailibas kalpojã eeksch swehtischanas un taisnibas preeksch Winna wissu farwu muhschu.“⁴⁴⁾ Meerã ar few' pascheem, prohti, ar muhsu firde un dwehfeli: „Labba prahta meers zilwekeem.“⁴⁵⁾ „Gohds un flawa un meers ikkatram, kas labbu darra.“⁴⁶⁾ Meerã ar muhsu tumakeem: „Effect meerigi farwã starpã,“⁴⁷⁾ falka tas Kungs Kristus.“ — „Za pehz lai mehš pehz to

nofahwusi un nederr pee kahdas lectas.“ Turpat 30, 23. — „Zo no nofkumschanas driht nahk nahwe un firde-nofkumschana iddel spehtu un sawelk falku.“ Turpat 38, 18. — „Wasaules nofkumschana padarra nahwi.“ 2 Kor. 7, 10. — Zadeht gribb Deews, kà mehš Winnam ar firde-preeku kalpojã: „Kalpojeet tam Rungam ar preeku.“ Dahw. ds. 100, 2. — Sirds-preeziba un lihgsniba eeksch Deewa irr passubinaschana us wissahm muhsu darrischannu; ta nofkumschannu, ilgofschannu, tuhlofchannu, flinkumu, fuhribu un neustizzibu no mums atstahdina; arrihsan irr ne-isfnieltams swehtibas awots; lihds arr' weffelibas, meefas un dwehfeles un ilgas dsihwofchanas awots. „Sirds-preeziba irr zilweka dsihwiba un lihgsniba irr lauschu ilga dsihwofchana.“ Sühr. 30, 22. — „Ne kahda lihgsniba irr tik labba, kà firde-preeziba.“ Sir. 30, 16. — ⁴⁴⁾ Lufk. 1, 75. — ⁴⁵⁾ Lufk. 2. — ⁴⁶⁾ Reem. 2, 20. — ⁴⁷⁾ Mark. 9, 50.

dsennamees, kas meeram un ustaisfchanai juhsu starpâ peenahfahs.“⁴⁸⁾ „Dsennajtees pehz meera ar wisseem.“⁴⁹⁾ Wissu, pahr ko lihds schim esinu runnais, to tas wiff swehtais Gars, eeksch teem saweem deewischfigeem wahrdeem irr fanehmis koh-pâ: „Jo, kas dsihwibu gribb mihleht un labbas deenas redseht, tas lai sawu mehli kluffina no launa un sawas luhpas, ka tahs wiltibu ne runna. Lai tas nowehrschahs no launa un darra labbu; lai tas meeru mekle un dsennahs tam pakkat.“⁵⁰⁾

Nu tad mehs buhdami swehti eeksch Deewa, un no sawas pusses Deewa deht, arridsan buhs mums swehteem buht ir prett muhsu Turwaku Deewa deht.

Zettorta nodakka.

Rahdam buhs kristigam zilwekam buht prett sawu turwaku Deewa deht.

Pirmâ kahrtâ. Buhs mums swehti dsihwo-joht ar muhsu turwakeem, ikkatrâ beedribâ (ar teem dsihwofchanâ (kâ jau pirmat, deewischfigus wahr-dus, zaur sw. Apustuli Pehteri usrahditus, redse-jam⁵¹⁾ kas peederr wisseem kohpâ un fewischki kristigeem zilwekeem bes wiffas ischfirschanas), un schai beedribai allasch peenahfahs un wajaga buht wiffu-pilnigakâ nenoseedsibâ (ar wahrdu sakkohht, schai beedribai buhs buht); nenoseedsigai: „sargi

⁴⁸⁾ Reem. 14, 19. — ⁴⁹⁾ Ebreer 12, 14. — ⁵⁰⁾ Dahw. ds. 34, 15 un 37, 8. — Esaj. 1, 16. — 1 Peh. 3, 10, 11. — ⁵¹⁾ 1 Peh. 13. „Bet tâ, kâ tas, kas juhs aizinajis, irr swehts, tapatt arridsan juhs paschi tohpeet swehti wiffâ darrischanâ. La deht, kâ irr rakstihis: Effect swehti, jo Es esnu swehts.“

nenoseedsibu;“⁵²⁾ gohdigai: „Lai mehs itt kâ deenâ staigajam;“⁵³⁾ eeksch wiffas lehnibas, leh-nigai: „Lai juhsu lehniba irr sinnama wisseem zil-wekeem: tas kungs irr turwu;“⁵⁴⁾ schfihstai: „Usluhkodami juhsu schfihstu buhschanu eeksch bih-jaschanas;“⁵⁵⁾ rahtnigai: „ne eeraddini sawu mutti pee weltigas wallobas.“⁵⁶⁾ „Mauziba un wiffa neschfihstiba, jeb negausiba lai juhsu starpâ ne tohp ne minneta, kâ swehteem peeelahjabs; ar-ridsan beskauniga buhschana un gekkiga tehrsefchana jeb sineekli, kas ne peederrahs.“⁵⁷⁾ Mums peenahfahs ikkatru muhsu turwaku, kaut kahds winsch buhtu, zeenâ un gohdâ turreht: „Tur-rajt wiffus gohdâ.“⁵⁸⁾ Woi, eeksch muhsu turwaku, buhs mums gohdaht paschu Deewu, kurra gihmis winsch irr (1 Mohf. 3), tam pretti darridami, pascham Deewam darritum nefaisnibu; kâ sw. Pahwils, pahr swehtdarrigu kristigu dsihwofchanu runnadams, schohs wahrduš pasfazzijs: „Jo schis irr tas Deewa prahts, ka jums buhs atrau-tees no mauzibas;“ un wehl schohs. „Jo Deews muhs ne irr aizinajis us neschfihstibu, bet us swehtifchanu,“ un tad wehl peeleeft: „Tad nu (sakka

⁵²⁾ Dahw. ds. 36, 37. — ⁵³⁾ Reem. 13, 13. — ⁵⁴⁾ Wih-lipp. 4, 5. — ⁵⁵⁾ 1 Peh. 3, 2. — Zehschu tee deewisch-figi wahrdi zaur sw. Apustuli Pehteri irr tur fewischki runnati us kristigam feewahur, kurrahm netizzigi wihri, kâ schahs tohs zaur saweem swehteem darbeem eemantotu Deewam, tomehr warr derreht wisseem kristigeem zilwekeem kohpâ, kâ arri schee: „Ka juhs dsihwojat gohdigi starp teem paganeem; ka, kurras leetâs tee juhs aprunna, kâ laun-darritajus, tee to labbu darbu deht, ko tee reds pee jums, Deewu pagohdina, tai peemekleschanas deenâ.“ 1 Peh. 2, 12. — ⁵⁶⁾ Eshr. 23, 18. — ⁵⁷⁾ Ewes. 5, 3, 4. — ⁵⁸⁾ 1 Peh. 2, 17.

winsch), kas scho nizzina, tas ne nizzina kahdu zilweku, bet paschu Deewu, kas arriosan sawu swehtu Garru irr demis eeksch jums.“⁵⁹) Mufsu beedribai ar tuwakeem arri buhs prahrigai buht, bes wiffas apkattinaschanas un apgrehzibas: „Mehs ne kahda leeta ne dohdam ne kahdu apgrehzibu.“⁶⁰) Bet wehl, ja warr un zif warr, buhs fargatees no wiffas tuwaka fehroschanas woi noffumminaschanas; ar mas wahrdeem falkoht: wiffai mufsu beedribai ar tuwaku, allasch buhs swehtai buht un itt ka debbefigai, pehz fw. Pahwila wahrdeem: „Mufsu dshwofschana (beedriba) irr debbefis.“⁶¹)

Ohtra kahrtâ. Prett mufsu tuwakeem buhs mums swehteem buht firde-wehleschanâ, wehledami ikweenam mufsu tuwakam un ikfatram wiffu to labbumu no Deewa un no zilwekeem, ko few pascheem wehlejam; un zaur Deewa mihlestibu mihlodamees sawâ starpâ, tuwakam ne buhs neds dohmaht, neds runnaht, neds darriht wiffu to, ko few pascheem ne wehletum. „Ko pats eenihstii, to ne darri ne weenam zittam.“⁶²) „Tad nu wifsnodat (salka Pestitajs), ko juhs gribbat, ka zilwekeem jums buhs darriht, tapatt darrajt juhs winneem; jo schi irr ta Bausliba un Praweeschi.“⁶³) Jo mehs ne warram Deewu ihsteni mihtoht, kad sawu tuwaku ihsteni ne mihtojam. „Jo, kas sawu brahli ne mihto, ko tas reds, ka tas warr Deewu mihleht, ko tas ne reds? Ja kas fazzitu: es mihleju Deewu un eenihdetu sawu brahli, tas irr melkulis,“ ta salka fw. Apustuls Jahnis un peeleeftur klacht wehl. „Mihli, lai mehs zits zittu mih-

⁵⁹) 1 Zeffal. 4, 3. — ⁶⁰) 2 Korint. 6, 3. — ⁶¹) Wihlipp. 3, 20. — ⁶²) Job. 4, 15. — ⁶³) Matt. 7, 12.

tojamees, jo mihlestiba irr no Deewa un Deews irr ta mihlestiba. Ja mehs sawâ starpâ mihtojamees, tad Deews paleek eeksch mums un winna mihlestiba irr pilniga eeksch mums; pee ta mehs sunnam, ka mehs paleekam eeksch winna un winsch eeksch mums.“⁶⁴) „Jo juhs paschi effat mahziti no Deewa, sawâ starpâ zits zittu mihleht.“⁶⁵)

Pehz Deewa likkuma mums dohtas pawehleschanas sawu tuwaku swehti mihleht, buhs tad mums arri tohs swehti mihleht, ka few paschus, bes wiffa kahda laiziga pelnijuma woi algas, bet pascha Deewa deht un eeksch Deewa, ar swehtu, peenemmigu, ihstenu, weenteesigu un labb-wehligu mihlestibu, ka wiffus zilwekus kohpâ, ta arr ikweenu ferwischki, ne raudsidami, kas un kahds winsch irr: leels, woi mas, baggats woi nabbags, labs woi sifts, mulkis woi mahzihts, ustizzigs woi ne ustizzigs, taifns, weenteesigs woi grehzigs, swesch woi raddineeks, pasihstams woi nepasihstams, woi winsch mums mihtsch woi rupjsch un t. j. pr., deesgan, ka winsch irr zilweks; „jo winsch irr mufsu brahlis un mufsu meesa,“ (1 Mohf. 37) „ka tiffai zilweks, mihtsch man irr.“⁶⁶) „Schis irr mans bauslis (Kristus salka), ka juhs zits zittu mihtojat.“⁶⁷) „Pee ta wiffi nomamihis, ka juhs effat manni mahzetti, ja jums irr mihlestiba sawâ starpâ.“⁶⁸) „Jo kas zittu mihle, tas irr bauslibu peepildijis.“⁶⁹) Un tif mums buhs mufsu tuwaku (saut kahds winsch buhtu) zeeniht, gohdaht un mihleht, zif winsch irr

⁶⁴) 1 Jahn. 4. — ⁶⁵) 1 Zeffal. 4, 18. — ⁶⁶) Ta salka paganu gudrineeks Seneka, sawâ runna us Keiseru Neronu. — ⁶⁷) Jahn. 15, 12. — ⁶⁸) Zurpat 13, 35. — ⁶⁹) Reem. 13, 8.

par Deewa gihmi un Jesus Kristus wiff'dahrgaku affins-mantibu; raddihts us weenu gallu, prohti: us Deewa mihtofchanu un muhschigas fwehtibas baudifchanu ar Winnu; tadeht peenahfahs mums to mihleht ar fwehtu mihlestibu Deewa deht un eeksch Deewu: „Zo fchi irr tà fluddinafchana (fakka fw. Apustuls Jahnis), fo juhs no eefahkuma effat dsirdejufchi, fa mums buhs zits zittu mihletees.“⁷⁰⁾ Un muhsu tuwaku tik auglit un tik pilnigi buhs mums mihleht, fà Deews muhs irr mihtojis. „Zaunu baußli es juns dohmu (fakka Kungs Kristus), fa juhs zits zittu mihtojet, ittin, fà es juhs esmu mihtojis.“⁷¹⁾ Kungs Jesus muhs irr mihtojis ar pilnigi mihlestibu, jo wiasch fawu dwehfeli un dsihwibu par mums irr nolizzis. „Pee ta mehs effam atsimufchi to Deewa mihlestibu, fa wiasch fawu dwehfeli par mums irr nolizzis un mums arridsan peenahfahs fawu dwehfeli nolift par teem brahteem.“⁷²⁾ Bet wehl kahdu fewifchku mihlestibu us tuwakeem buhs rahdiht, (furrat buhs ne tiffai ah-rigai un eeksch wahrdeem buht, bet paschâ darbâ un eeksch pateefibas), pehz fw. Jahnâ wahrdeem: „Manni behrnini, lai mehs ne mihlejam ar wahrdeem un mehli, bet ar darbu un pateefibu.“⁷³⁾ Pahr to tuhdahtin plaschaki redsesun. Talabhad:

Treschâ fahrtâ. Swehteem buhs mums buht preeksch faweem tuwakeem, no winneem allasch labbi, bet ne flifiti dohmadami, (faut tee arri teescham nepareisi usturretohs un dsihwotu). „Zo mihlestiba ne dohma us launu.“⁷⁴⁾ Ra mehs ne weenu aplam ne teefatum neds neewatum: „fâs tu

⁷⁰⁾ 1 Jahn. 3, 11. — ⁷¹⁾ Jahn. 13, 34. — ⁷²⁾ 1 Jahn. 3, 16. — ⁷³⁾ Turpat. 3, 18. — ⁷⁴⁾ 1 Kor. 13, 5. —

effi zittu kalpu sobdidams? (fakka fw. Pahwils.) Wiasch stahw jeb kriht sawam pascham Kungam; bet wiasch taps uszelt, jo Deews irr spehzigis winnu uszelt.“⁷⁵⁾ Lai teem labbas flawas ne atnemmam, gohdu ne atraujam; jo „mihlestiba tuwakam launu ne darra.“⁷⁶⁾ Zo muhsu tuwakam tamehr teefa irr pee labbas flawas, kamehr to, zaur wisseem sinnamu pahrfahpschamu ne pasaudehs; un winnam to dahrgu mantu pirnak ne kas ne warr atnemt, bes leelas netaisnibas.

Zettortâ fahrtâ. Mums buhs fwehteem buht prett muhsu tuwakeem, ar teem allasch labbi un fwehti dsihwojoht; arr' eeksch daschadahm un wissahm winnu darrifchanahm un ar teem beedribâ Deewabihigi usturredamees tà, fà mehs gribbetum, fa Deews ar mums darritut un dsihwotu, tas irr: schelligi, mihtligi, labb-darrigi, lehnprahitigi, pazetigi un fa neweenam ne kahdam ne eeksch fa ne ffahdetum, neds ar dohmahm, neds ar wahrdeem, neds ar darbeem, neds us dwehfeli, neds us meefu, neds pee laizigas leetas; arr' lai nedohdam neweenam apgrehzibu: „fa neweens ne leek peedausfchanu sawam brahtam, neds tam dohd apgrehzibu. Nesamaita ar tawu barribu to, pahr fo Kristus irr nomirris.“⁷⁷⁾ „Bet tà prett brahteem grehkodamees, un winnu wahju sinnamu firdi wainodami, juhs grehkojat prett Kristu.“⁷⁸⁾ Lai ne apkattinajam neweenu: „Effet tahdi, fâs neweenam par peedausfchanu irr.“⁷⁹⁾ „Lai ne dohdam neweenam nekahdu apkattinafchanu.“⁸⁰⁾ Lai ne

⁷⁵⁾ Reem. 14, 4. — ⁷⁶⁾ Reem. 13, 10. — ⁷⁷⁾ Reem. 14, 13, 15. — ⁷⁸⁾ 1 Kor. 8, 12. — ⁷⁹⁾ 1 Kor. 10, 32. ⁸⁰⁾ 2 Kor. 6.

ar weenu bahrgi nedfshwojam: „Ar kahdu mehru juhs mehrojat, taps jums atmehrohts.“⁸¹⁾ Lai swe-
fcha labbu netaisui ne eekahrojam.⁸²⁾ Wimmu
labklahfchanai lai neffaudam, pahr tuwaka nelaimi
lai ne preezajamees; bet wisseem un itweenam, zif
mehs spehjam, lai us labbu palihdsam. „Zits zit-
tam kalpojeet zaur mihlestibu. Zo wiffa Baufliba
weenä wahrda tohp peepildita, prohti schinnit: tew
buhš tawu tuwaku mihleht, kà fewi paschu.“⁸³⁾
Urr', ja no mums kahdam kas peenahkabs, lai us-
tizzigi atdohdam. „Ne effect neweenam ko par-
rada, bes ween, ka juhs zits zittu mihlojeetees; jo
kas tuwaku mihlo, tas to bauflibu irr peepildijis:
tad nu maffajeet wisseem to parradu.“⁸⁴⁾ Wis-
fadas behdas, gruhthibas un zeefchanas, kurras
muhfu tuwaku spaida, mums tà buhs usffattihit,
itt kà mehš paschi zeeftum winna weeta. „Utgah-
dajeetees to faistitu, itt kà juhs buhtut lihds faistiti;
un to, kas taunumu zeeft, itt kà tahdi, kas pa-
schi arridsan wehl irr meesä.“⁸⁵⁾ Za pehz, eeksch
wiffahm darrifchanahm ar muhfu tuwakeem, buhs
mums mehru nemt no few pascheem. Par prohi:
Ja es pats buhtu manna tuwaka weeta, tahda
notifchanä, eeksch behdahm, eeksch kahdahm
nelainibahm taggad winsch rohnahs, zif lohti
tas man buhtu labbi, ka man tas N. un tà
N. tiftu darrihts un padarrihts, jeb, ka ar
manni tà darritu? Tas mums dohts Deewa
bauflis tahdas mihlestibas no mums praffa un pa-

⁸¹⁾ Matt. 7, 2. — ⁸²⁾ »Tew ne buhs eekahroht tawa
tuwaka nammu.« 2 Mofs. 20, 17. — 5 Mofs. 5, 21. —
Reem. 13, 9. — ⁸³⁾ Gal. 5, 13, 14. — ⁸⁴⁾ Reem. 13,
7, 8. — ⁸⁵⁾ Ebr. 13, 3.

gehr: „Tew buhs sawu tuwaku mihleht, kà fewi
paschu.“⁸⁶⁾

Peeftä kahrtä. Buhš mums swehteem buht,
eeksch swehtas kristigas labb'darrifchanas darbeem,
kurrus turreht, Deews mums irr uswehlejis: „Ne-
aismirsteet labb'darifchanu un isdalkifchanu, jo tahdi
uppuri Deewam labbi patihf.“⁸⁷⁾ Schi labb'dar-
rifchana dibbinajahs us schehligeem darbeem, kur-
rus mums buhs darriht un rahdiht sawam tuwa-
kam, kas winna dwehfelei derr par garrigu lab-
bumu; un tee irr: 1) Grehzineekus pahrschdiht un
pahrmahziht. 2) Nemahzitus mahziht. 3) Nesa-
prattigeem labbu padohmu doht. 4) Behdigus ee-
preezinahit. 5) Pahr tuwaku dwehfeles swehtibu
Deewu luhgt. 6) Taisnibas deht labprahit zeeft.
7) Apfaitinafchanas no firds peedoht. — Urri tohs
darbus, kas tuwaka meesai irr derrigi; prohti: 1) Is-
falkufchus paehdinaht. 2) Noflahpuifchus dsirdinaht.
3) Pliffus apgehrbt. 4) Swescheem mahjas weetu
doht (sawä mahjä tohs usnemt). 5) Neweffelus
apraudsiht. 6) Zeezumneekus eepreezinahit. 7) Mir-
ronus aprakt. — Bes ta, pahr ko lihds schim esmu
mahzijas, wiffu to apstiprinafchanas deht, daschas
swehtu rakftu weetas ussimefchu: „Swehtigs irr
tas zilweks, kas nabbagu apgahda, to tas Rungs
isglahs nifnä laifä.“⁸⁸⁾ „Ka schehlafstiba un pa-
teeftiba tewi ne atstahj, apfeen tohs ap tawu faklu
un eerakftu tohs us tawas firds galdu; tad tu scheh-
lafstibu un labbu prahit atraffi Deewa un zilweku
azzis.“⁸⁹⁾ „Kas pahr nabbagu apschehlojahs, tas

⁸⁶⁾ 5 Mofs. 5. — Matt. 19, 19. — ⁸⁷⁾ Ebr. 13, 16.
— ⁸⁸⁾ Dahw. ds. 41, 1. — ⁸⁹⁾ Gal. falk. w. 3, 3.

aisdohd tam Rungam un tas atmakfahs winnam fawu labb'darrifchanu.“⁹⁰) „Nabbagu dahwanas buhs wiffseem teem, kas tahs dohd, par leelu zerribu preeksch wiffu-augstaka Deewa.“⁹¹) (Schee fw. raksta wahrdi: Nabbagu dahwanas, scheblastiba, labb'darrifchana, un t. j. pr., schejt' aufschup minneti un semjup minnejami, nosihme, woi warr nosihmeht wiffadus un daschadus swehtas mihlestibas labbus darbus no mums preeksch muhsu tuwakeem). „Neggi tas ta peederr, ka tu tam isfalkuscham tawu maifi lauf un nabbagus isdshitus nammâ eewedd; kad tu weenu failu eerangi, ka tu winnu apfeds un ne apflehpes preeksch tawas meefas. Tad aufihis tawa gaisna kâ deenas blahsna un tawa dseedinaschana ahtri isplauks un tawa taifniba ees tawâ preekschâ un ta Runga gohdiba tewi pawaddihis. Tad tu faukfi, un tas Rungs usklaufihis, tu brehffi un winsch fazzihis: redsi, sches es esinu. Un ja tu isfalkuscham atdarriifi tawu firdi un to apbehdinatu dwehfeldi pa-ehdinasi, tad us-ees tawa gaisna tumfiba. Un tas Rungs allasch tew dohs duffeschamu un ar gaischumu peepildihis tawu dwehfeldi un stiprinahs tawus faulus, un tu buhfi kâ flappinahs dahrs un kâ uhdens awots, kam uhdens ne trubhst.“⁹²) „Swehtigi irr tee firdschehligi, jo teem buhs scheblastibas dabbuht.“⁹³) „Jo Deews ne irr netaisns, ka winsch aismirstu juhfu darbu un mihlestibas darboschamu, ko juhs effat parahdijufchi pee Winna wahrda, kad juhs teem swehteem kalpojufchi un wehl kalpojeet.“⁹⁴)

⁹⁰) Lurpat 19, 17. — ⁹¹) Lob. 4. — ⁹²) Esaj. 58, 7. — ⁹³) Matt. 5, 7. — ⁹⁴) Ebr. 6, 10.

Sesta fahrtâ. Buhs mums swehteem buht muhsu prettigu, naidigu, launu, skaudigu un launwehligu tuwaku pazeetigâ un ustizzigâ mihlestibâ tohs panesdami; bes ta buhs wehl teem labbi darriht. „Det Es jums falku (ta falka Kungs Kristus), mihtojeet fawus eenaidneekus, wehlejeet labbu teem, kas juhs nolahd; darrajt labbu teem, kas juhs eenihd un luhdfeet preeksch teem, kas juhs fawu-kaitina un wajia: ka juhs effat behrni juhfu Tehwa, kas irr debbefis, jo Winsch leek fawu fauli lehleht pahr launeem un pahr labbeem un leek leetu liht pahr taifneem un pahr netaisneem.“⁹⁵) „Tad nu, ja taws eenaidneeks irr isfahjis, tad ehbini to; ja winsch irr isflahpis, tad dsirdini to: jo to darridams tu kwehlaimas ohgles sakrahfi us winna galwu.“⁹⁶) Buhs swehteem buht, pee faweem tuwakeem ne atreebdamees pahr tahm ffahdehm, ko tee mums padarrija, bet wiffu to pazeetigi panesdami. „Ne falki: es atreebschu to launu; gaidi us to Rungu, tad winsch tewi ispesihis.“⁹⁷) „Ne atreebjeetes paschi, mihli, bet dohdeet dufmibai weetu. Ne atmakfajt neweenam launu ar launu.“⁹⁸) „Ne atmakfadami launu ar launu, nedf lammaschamu ar lammaschamu; bet turpretti swehtijeet, sinnadami, ka juhs us to effeet aijnati, ka juns swehtibu buhs eemantoh.“⁹⁹) Arridsan buhs swehteem buht, apkaitinaschamu peedohdami: „Peedohdeet, tad juns taps peedohts.“¹⁰⁰) „Jo kad juhs zilwekeem winnu no-seegumus peedohdeet, tad juns juhfu debbesu Tehws

⁹⁵) Matt. 5, 44. — ⁹⁶) Reem. 12, 20. — ⁹⁷) Gal. falk. w. 20, 22. — ⁹⁸) Reem. 12, 17, 19. — ⁹⁹) 1 Peh. 3, 9. — ¹⁰⁰) Luf. 6, 37.

arridsan peedohs. Bet ja juhs zilwekeem winnu noseegumus ne peedohdat, tad jums juhsu debbesu Tehws juhsu noseegumus arridsan ne peedohs.“¹⁰¹⁾ „Tà jums mans debbesu Tehws arri darris, ja juhs ne peedohfeet no firds ikweens fawam brahtam.“¹⁰²⁾ Buhs swehteem buht, tà, tuwakam winna pahrkahpshanas un apkaitinaschanas drihs peedohdami, ka arr', ar apkaitinatu drihs fameerinadamees un faderredami. „Rad tu fawu dahwanu us altari uppure un eegahdajees turpatt, ka tawam brahtam kas irr prett tewi, tad atstahj tur preeksch altara fawu dahwanu un no-eij, faderrees papreeksch ar fawu brahli un tad nahj un uppure fawu dahwanu. Saderrri ar fawu prettineeku drihs, teekams tu wehl ar winnu us zeltu effi.“¹⁰³⁾ Tapatt buhs mums arri swehteem buht, ar fawu tuwaku meerigi dsihwojoht. „Darbojeetees (falka fw. Pahwils), garra weenadibu fargahjt zaur meera faiti, ar wissu semmoschanu un laiynibu un lehnprahntibu, zits zittu pannesdami eeksch mihlestibas.“¹⁰⁴⁾ „Nesseet zits zitta nastas, un tà juhs peepildiseet Kristus bauflibu.“¹⁰⁵⁾ „Kristus ween lai walda juhsu firdis, us to juhs arridsan effat aizinati weenà meesà.“¹⁰⁶⁾ Pehdigi, buhs mums swehteem buht preeksch faweem tuwakeem, tohs allasch ustaisidami (us labbeem darbeem paskubbinadami), ar labbeem darbeem un labbu preeksch-sihmi. „Tapatt, lai juhsu gaischiba spihd lauschu preekschà, ka tee eeranga juhsu labbus darbus un gohda juhsu Teh-

¹⁰¹⁾ Matt. 6, 14, 15. — ¹⁰²⁾ Matt. 18, 35. — ¹⁰³⁾ Matt. 5, 23, 25. — ¹⁰⁴⁾ Ewef. 4, 3, 2. — ¹⁰⁵⁾ Gal. 6, 2. — ¹⁰⁶⁾ Koloff. 3, 15.

wu, kas irr debbesis.“¹⁰⁷⁾ „To, kas ustaisischanaï peenahkaks, lai fargam fawà starpà.“¹⁰⁸⁾ „Paskubbinajeetees fawà starpà un ustaisajt zits zittu.“¹⁰⁹⁾

Septitâ kahrtâ. Deews tas wissu-augstakajs, wissu-warrenajs Kungs, Radditajs debbes un semmes, kahdu algu winsch mums, par muhsu tuwaku mihlestibas darbeem, ar faweem nemaldigeem deewischigeem wahrdeem sohla un galwo doht? Redi! schinni dsihwoschanà laizigu un nahkamà debbesis muhschigu un wiss'augstaku swehtibu.¹¹⁰⁾ „Dohdeet, tad taps jums dohts: weens pilns, faspaidihts, sakrattihst un pahr pahrim eijams mehrs jums taps eedohts.“¹¹¹⁾ „Ro juhs weenam no scheem manneem wiss'masakeem brahteem darrijuschi (prohti: muhsu tuwakeem), to juhs man esseet darrijuschi. Nahzeet schurp juhs mamma Tehwà swehtiti, eemantajeet to walsstibu, kas jums irr fataisita no pasaulles eefahkuma.“¹¹²⁾ „Ja kas man kalpo, tas lai staiga man pakkal“¹¹³⁾; »jo ta zilweka Dehls (tà falka muhsu wiss' swehtakajs Pestitajs), ne irr nahzis, ka tam taptu kalpots, bet ka tas kalpotu.“¹¹⁴⁾

¹⁰⁷⁾ Matt. 5, 16. — ¹⁰⁸⁾ Reem. 14, 19. — ¹⁰⁹⁾ 1 Tesfal. 5, 11. — ¹¹⁰⁾ »Deewabihjashana derr pee wissahm leetahm, kurrai irr schahs klahthuhdamas un nahkoschas dsihwoschanas apsohlichana.« 1 Tim. 4, 8. — ¹¹¹⁾ Lufk. 6, 38. — Matt. 7, 2. — ¹¹²⁾ Matt. 25, 40, 34. — ¹¹³⁾ Tad kalpojам tam Kungam Kristum, tad muhsu tuwakeem kalpojам; tad nahkam Kristum pakkal, kad gohdigi un Deewabihjigi dsihwodami, faweem tuwakeem labbi darram, Winnam pakkal dsihdamees, »kas irr apfahrt gahjis, labbdarridams.« Ap. darb. 10, 38. — Tà to fw. Ewangeliuma weetu Fah. 12, 26 fw. Augustin's tulk. — ¹¹⁴⁾ Matt. 20, 28.

»Un kur Es esmu, tur arribsan mans kalps buhs; un ja kas man kalpohs, to mans Tehws zeenihš.«¹¹⁵⁾
 »Mš naw redsejusi un ausš naw dsirdejusi un kas nekahda zilweka firdi naw nahzis, ko Deews irr fataifjis teem, kas wiinu mihle.«¹¹⁶⁾ Bet, kas Deewu ihsteni mihlo, tas arr' mihlo sawu brahli. »Ja mehš sawâ starpâ mihtojamees, tad Deews paleek eeksch mums un wiina mihlestiba irr pilna eeksch mums.«¹¹⁷⁾

Pateesi, naw peenemmigakas dahwanas un Deewam mihlaka uppura, pahr to dahwanu un uppuri, kâ, kad mehš Wiinu un sawu tuwaku fwehti mihtojam. Jo »schimmis diwejōs bauflōs karrajahs (salka Pesitajs,) wiffa baufliba un praweefchi.«¹¹⁸⁾ »Mihlestiba irr bauflibas peepildschana.«¹¹⁹⁾

Pehdigi. Buhs mums fwehteem buht preeksch muhsu tuwakeem, darbodamees zaur wiffahm un eeksch wiffahm leetahm, eeksch kâ tikkai wiinneem us labbu warram palihdseht; tâ, ka wiffu muhsu dsihwofchanu un wiffas dahwanas, kas mums no Deewa dohtas, teem par labbu noturram un walkojam; pehz teem Deewa wahrdeem, ko sw. Pahwils fluddinajis: »Turredami daschadas dahwanas pehz tahs schehlastibas, kas mums irr dohta: ja kam irr praweefchu mahziba, lai ta labbi sa-eetahs ar tizzibu; ja kam kahds ammatš, lai tas paleek tai ammatâ; ja kas mahza, lai tas paleek pamahzifchanâ; kurfch isdalla, lai to darra eeksch weenteesibas; kurfch walda, lai to darra ar tschaklibu; kurfch apschelojahs, lai to darra, labbâ

¹¹⁵⁾ Joh. 12, 26. — ¹¹⁶⁾ 1 Kor. 2, 9. — ¹¹⁷⁾ 1 Joh. 4. — ¹¹⁸⁾ Matt. 22, 40. — ¹¹⁹⁾ Reem. 13, 10.

prahtâ.«¹²⁰⁾ Arr', pehz sw. Pehtera wahrdeem: »Lai ikfats weens ohtram kalpo ar to dahwanu, kâ tas irr dabbusis, kâ labbi namma-turretaji to daschadu Deewa dahwanu. Ja kas runna, tas lai runna itt kâ Deewa wahrduš; ja kam kahds ammatš, lai tas to darra, itin pehz ta spehka, ko Deews pasneeds, ka wiffas leetās Deews tohp pagohdinahts zaur Jesu Kristu, kam peederr gohds un warra muhschigi muhscham. Amen.«¹²¹⁾

Swehti usturredamees preeksch Deewa, preeksch few' pascheem un prett muhsu tuwakeem, kâ lihds schim tappe runnahts; wehl buhs mums fwehti usturretees pehz sawas fahrtas peenahkumeem, kurâ muhs Deewa apgahdaschana irr likufi.

Peefta nodakka.

Kahdam buhs kristigam zilwekam buht, pehz sawas fahrtas peenahkumeem.

Pirmâ fahrtâ. Swehtam buht pehz sawas fahrtas woi buhschanas ihpascheem peenahkumeem, irr tas: buht rohšcham, mohdrigam, ruhpigam, gahdigam, labbam un wiffalabbakam strahdneekam, peederrigi un pareisi wiinus peepildoh. Jo tas irr Deewa prahts, no kurra Deews mums dohd sin-

¹²⁰⁾ Reem. 12, 6. — ¹²¹⁾ 1 Peh. 4, 10. — »Naw ne kahda leeta Deewam peenemmigaka pahr to (tâ salka sw. Jahnis Krisohstoms sw. Wasnizas tehws), kâ, kad mehš sawam tuwakam par labbu dsihwojam. Ladehl (salka winsch tablak), Deews muhs irr raddijis, rohšas, kahjas un meesai spehku dewis, ar prahtu apdahwinajis, ka mehš zaur to wiffu, few pascheem un muhsu tuwakam palihdsam.« 96 mahzibâ pahr sw. Matt. Ewang.

naht zaur sawu Apustulu sw. Pahwilu: „Tad nu juhs luhdsu, es saistihß eeffsch ta Kunga, ka juhs zeenigi staigajat pehz tabs aizinafchanas, ar ko juhs effat aizinati.“¹⁾ »Un juhsu paschas leetas dar-rat.«²⁾ Tas irr, ka ikweens darra to, ko winna buhschana pawehl darriht; lai katrs paleef pee sawa ammata; lai ikweens pareisi pilda to, kas winsch irr un ka tam peenahfahß buht. Urriðsan lai wiffas gruhstibas, behdas, zeefchanas, wahrgschanas, kah-das ikweenai zilweku buhschanai gaddahß, pastah-wigi panefß un zeefsch, pee wiffa ta, turredams paschu Deewu un Winna prahta peepildifchanu par weenigu un pehdigu mehrki: »Ne metteet nohst juhsu drohfschibu, kurräi irr leela alga. Bet pazeeefchanas jums wajaga, ka juhs to Deewa prahtu darrida-mi, apfohlfifchanu eemantofeet.«³⁾

Ohträ fahrtä. Zilwezigä dsihwofchanä naw ne weenas fahrtas moi buhschanas no wiffaugsta-kas Deewa apgabdafchanas eezeltas, kurrä zilweks fwehti un Deewabihjigi usturredamees, pehz sawas fahrtas un aizinafchanas peenahfumeem, sawas dwehfeles muhschigu fwehtibu ne warretu panahft. Kad fwehts Jahnis Kristitais Jesus preefsch-gah-jeßs pahr grehfeem waideschanu fluddinaja un wif-fus Deewa wahrda skubbinaja dwehfeles fwehtibu mekleht, tad laudis no wiffahm mallahm, no da-schadahm fahrtahm, pee winna speefdamees, to jau-taja: us kahdu wihsß buhs to dwehfeles fwehtibu pa-nahft: »Mahzitajs, ko tad mums buhs darriht?«⁴⁾ Tä winnu jautaja muitineeki, saldati, daschadu fahrtu zilweki un wirsneeki; — Winsch ne lifte ne

¹⁾ Ew. 4, 1. — ²⁾ 1 Zeffal. 4, 11. — ³⁾ Ebr. 10, 36, — ⁴⁾ Luf. 3, 10.

weenam no teem sawu dsihwes fahrtu atstahft, un nedewe teem ne kahdu zittu atbildeschannu, ka tikfai ikweenam buhs supri un ustizzigi pildihft sawas fahrtas peenahfumeus. »Ne darrajt wairak, ne ka jums irr nospreests.«⁵⁾

Treschä fahrtä. Nu tad tu kristigs zilweks effi ustizzigs un wifflabbakajs Deewa kalps; pehz sawas fahrtas un aizinafchanas, kurrä Deews tew' lizzis dsihwoht, dsihdamees wiffus sawus peenah-fumeus pareisi, ustizzigi un weenteeßigi noturreht; tomehr pahr wiffahm leetahm (ka tee to wiffleela-kaju Deewa hauflibu pilnigi warretu peepildihft), buhs tew Deewu mihleht un tuwaku ka fewi paschu. Tä darridams tu tikfi fwehts un par sawas dweh-feles fwehtibas panahfifchanu, eedrohfschinafees; arri, kad tas Kungs nomirfchanas stundä nahßs, tad fehohß preezigus wahrduß no Winna dsirdeß: »Gan labbi, tu gohdigs un ustizzigs kalps. Tu effi pee masuma ustizzigs bißis, es tewi eezelfchu pahr dauds, ee-eij, tawa Kunga preekä.«⁶⁾ Un tä ikweenam kristigam zilwekam, pehz sawas fahrtas Deewa prahtu buhs peepildihft; arridfan pahrbaudiht, »kas irr tas labs un tas patihfams un tas pilnigs Deewa prahts.«⁷⁾ Un tas irr: »Schis irr tas Deewa prahts, prohti: juhsu fwehtifchana.«⁸⁾ Tadehl kas walda, lai irr pilnigs waldineeks: »Ja kas stary jums gribb wiffu leelakajs buht, tas lai tohp juhsu kalps.«⁹⁾ »Kursch walda, lai tas to darra ar tshaklibu.«¹⁰⁾ »Effi tu par wirsneeku eezelts, tad ne leppojees, tur.ees stary zitteem täpatt, ka weens no winneem. Un wiffu kas tew peenahft,

⁵⁾ Luf. 3, 13. — ⁶⁾ Matt. 25, 23. — ⁷⁾ Reem. 12, 2. — ⁸⁾ 1 Zeffal. 4, 3. — ⁹⁾ Matt. 20, 27. — ¹⁰⁾ Reem. 12, 8.

darrijis, duffi, fa tu wiinu deht lihgfmojees un par
scheblastibas glihtumu frohni dabbu.«¹¹⁾ Kungs
lai irr labs kungs un tehws: »Es apgehrbohs
ar taisnibu un ta aptehrpe manni; manna teefa bij
man ka kahds mehtels un kehniina zeppure. Es biju
ta aflu azzis, un ta tifla kahjas. Es biju nabba-
geem par tehwu.«¹²⁾ Pahr kalpeem un kalpo-
nehm, ka Kungeem ar teem ja-dsihwo un ja-
darra, to Deewa wahrdi ta mahza: »Juhš kungi,
kas irr pareisi un pehz teefas, to darrajt kalpeem,
astahdamees no beedinaschanas, sinnadami, ka arr'
wiinu un juhsu Kungs irr debbesis un winsch ne
rauga us zilweku ahriugu gihmi.«¹³⁾ »Ja tew irr
ustizigs kalps, tad lai winsch irr tew, ka tawa
pafcha dwehsele un turri to ka brahli.«¹⁴⁾ Tas,
kas appaksch wirsneeka stahw, lai tam irr pa-
wissam paklausigs. »Jk katra dwehsele lai irr
paklausiga augstakahm waldischanahm; jo ne weena
waldischana irr, bes ween no Deewa un fur wal-
dischanas irr, tur tahs no Deewa irr eezeltas.«¹⁵⁾
»Zits zittam padohdamees eeffsch Kristus bihjascha-
nas.«¹⁶⁾ »Effect wiffai zilwezigai wirsibai paklausigi
Deewa deht, tik labb' kehniinam, ka arri teem, kas no
wiinna eezelti; jo tahds irr tas Deewa prahts.«¹⁷⁾
»Paklausajt juhsu wadditajeem un effect winneem pa-
dewigi: jo tee irr nomohda pahr juhsu dwehselehm, ka
tahdi, kurreem buhs arbildefschanu doht; ka tee to ar
preeku darra un ne ar nopuhfchanu, jo tas jums ne
buhtu labbi.«¹⁸⁾ Kalps, lai irr labs un ustizigs

¹¹⁾ Sühr. gudr. 32, 1. — ¹²⁾ Jjab. 29, 14. — ¹³⁾ Ewes. 6, 9. — Kol. 4, 1. — ¹⁴⁾ Sühr. gudr. 33, 31. — ¹⁵⁾ Reem. 13, 1. — ¹⁶⁾ Ewes. 5, 21. — ¹⁷⁾ 1 Peh. 2, 13. — ¹⁸⁾ Ebr. 13, 17.

kalps: »Tohs kalpus pamahzi, fa teem buhs fa-
weem kungeem padewigeem un wiffas leetas lab' pa-
tihkameem buht un ne fo ne rumnabt pretti; ne fo ne
atraut, bet wiffu labbu peetizzibu parahdiht, fa tee tai
mahzibai Deewa muhsu Pestitaja wiffas weetas par
gohdu turrabs.«¹⁹⁾ »Ne kalpodami tik ween
preefsch azzim, itt ka gribbedami zilwekeem patift,
bet eeffsch firds weenteefibas, Deewu bihdamees, ar
labbu prahtu tam Kungam kalpodami (prohti: tam
Kungam Kristum) un ne zilwekeem; sinnadami, ka
juhs no ta Kunga dabbuset tahs eemantoschanas at-
makfaschanu, jo juhs kalpojeet tam Kungam Kristum.
Bet kas nepareisi darra, tas dabbus, fo tas nepareisi
irr darrijis, jo Deews nerauga us zilweku ahriugu gih-
mi.«²⁰⁾ »Juhš kalpi, effect paklausigi saweem Kun-
geem eeffsch wiffas bihjaschanas, ne ween labbeem un
lehneem, bet arridsan bahrgem.«²¹⁾ Saimineeks
lai sawu nammu pareisi walda. »Sawu pafchu
nammu pareisi waldi.«²²⁾ »Uismami labbi us ta-
weem sihkeem lohpeem un peekohp tawus leelus loh-
pus.«²³⁾ Arrajs, ammatneeks, lai irr labs
strahdneeks un gohdigs arrajs un ammatneeks.
»Kohp tiffuschi tawu tihrumu.«²⁴⁾ »Lai tew ne
reebjahs ta grubta strahdaschana un semmes kohp-
schana, jo tas irr no ta wiffu = augstaka ta rad-
dihts.«²⁵⁾ »Tu mittinasees no tawu rohku darba,

¹⁹⁾ Tit. 2, 9. — ²⁰⁾ Kol. 3, 22. — Ewes. 6, 6. —
²¹⁾ 1 Peh. 2, 18. — ²²⁾ 1 Tim. 3, 4. — ²³⁾ Sal.
falk. w. 27, 23. — Schè swehtais Gars, faimneekem
pawehl tiffuschi gahdabt, ka pahr saweem woi mahjas
faudim, ta pahr sawa faimneeka buhschanu: »Jrr tew
lohpi, irr tew behrnt, irr tew meitas, tad ueluhfo us
teem, tad pamahzi tohs, tad fargi wiinu meefas.« Sühr.
gudr. 7, 24 re. — ²⁴⁾ Sal. falk. w. 24, 27. — ²⁵⁾ Sühr. 7, 15.

swehtigs effi tu, tew gan labbi klahsees.«²⁶⁾ »Zfweens ammata wihrs un meisteris, kas nakti tãpatt kã deenã strahda, lai irr nomohdã to darbu nobeigt. Tãpatt kallejs un pohdneeks, lai winnu firds ween dohma tohs darbus pabeigt un irr nomohdã tohs flaisi istaisiht. Bet ar fawu firdi us to lai dohdahs, ka tas ta wissu-augstaka baußlibu gribb prahtã turreht.«²⁷⁾ Tehws, mahte, lai irr ruhpiigi wezzaki, lai tiffuschgi gahda fawus behrnus labbi un gohdigi usaudsinaht. »Un juhs tehwi usaudsinajeet fawus behrnus eeksch ta Kunga pahrmahzifchanas un pamahzifchanas.«²⁸⁾ Juhs tehwi netirrinajeet (ne eekaitinajeet) juhfu behrnus (prohti: wisswairaf winneem pa prahtam daridami eeksch launa), ka tee prahtã ne famifshs.«²⁹⁾ Laulateem laudim fawã kahrtã buhs fawã starpã pastahwigi mihlotees, weenam ohtru ustizzigi, swehti zeenih, gohdaht un paklausiht; laulateem draugeem buhs arridsan gohdigi usturretees: »Juhs seewas, effat faweem pascheem wihreem padewigas, kã tam Kungam (prohti: Kristum), itt kã Sahra Ahbraãmam irr bijust paklausiga, winnu par Kungu fauldama, kurras meitas juhs effat tappuschas (tas irr ihstenas kristigas), kad juhs labbu darrat, un pahre kahdu beedinaschanu ne isbihstatees.«³⁰⁾ »Jo tas wihrs irr seewas galwa; bet tã, kã ta Basniza Kristum irr paklausiga, tãpatt arridsan seewas faweem pascheem wihreem wissas leetas. Juhs wihri mihlojeet fawas seewas, tã, kã arridsan Kristus irr

²⁶⁾ Dahw. bf. 127, 2. — ²⁷⁾ Eshr. gudr. gr. 38. — ²⁸⁾ Ewes. 6, 4. — ²⁹⁾ Kol. 3, 21. Wehl pahre to mahza Eshras fawã gudr. gr. 7, 23. — ³⁰⁾ 1 Peh. 3, 1, 6.

mihlejis to Basnizu un pats sewi pahre to irr noweweess; ka winsch to swehtitu, un irr to schlihtijis zaur uhdens-pehrschanu eeksch dsihwibas-wahrda, ka winsch sew pascham cestahditu apgohdinatu Basnizu, kurrã ne buhtu kahds fraipekklis, neds grumba, neds zitta kahda waina; bet ka ta buhtu swehta un beswainiga. Schis Sakraments irr leels (tas irr: Lauliba starp kristigeem zilwekeem), bet es runnaju eeksch Kristus un eeksch Basnizas. Tãpatt arridsan katram no jums ihpaschi (prohti: laulãtam draugam) buhs fawu paschu seewu mihloht, kã sewi paschu; bet seewa lai bihstahs (prohti: ar weenteesiga, gohdiga un swehta drauga-prahta bihjaschanu,) fawu wihru.«³¹⁾ Jauneklis lai irr gohdigs jauneklis. »Swehtigs gaddigs, kas nedsihwoja aplam un nedohmaja launu prett to Kungu, jo winnam taps dohta tizzibas iswehleta schehlastiba.«³²⁾ »Peeminni arri taru radditaju fawã jaunibã.«³³⁾ »Utmett skummibu no tawas firds un isdsenn launumu no tawas meefas, jo behrniba un jauniba irr neleetiba.«³⁴⁾ »No patt tawas behrnibas peenemm mahzibu (prohti: pahrmahzifchanas un Deewa-bihjaschanas), tad arradditi tu lihds patt firmumam gudribu.«³⁵⁾ »Kad tu jauns buhdams ne ko sakrah, kã warresi fawã wezzumã ko atrast?«³⁶⁾ Meita lai irr gohdiga meita moi jumprawa. »Swehtiga, ne noseefsigã (prohti: beswainiga, schlihtista un Deewa-bihjiga), tad ta augtus baudihs, kad swehtas dweh-

³¹⁾ Ewes. 5, 22 r. — ³²⁾ Gal. gudr. 3. — ³³⁾ Gal. mahz. 12, 1. — ³⁴⁾ Gal. mahz. 11, 10. — ³⁵⁾ Eshr. gudr. gr. 6, 18. — ³⁶⁾ Turpat 25, 3.

feles taps peemeletas.“³⁷⁾ „Ta ne laulata un meita ruhpejahs pahr ta Kunga (tas irr: Deewa) leetahm, ka ta buhtu fwehta meesâ un garrâ.“³⁸⁾ Utraitne lai usturrahs par gohdigu un Deewa-bihjigu atraitni. „Kurra irr ihstena atraitne un atstahtha, ta lai zerre us Deewu un paleek luhg-fchanâs un Deewa peesaukschanâs nakfi un deenâ. Utraitnes lai irr beswainigas.“³⁹⁾ Baggats lai irr baggats eeksch fwehtas lab'darrifchanas darbeem. „Teem baggateem schinni pasaulê pawehli, ka tee femi augstii ne turrâhs, neds zerre us to nepastahwigu baggatibu, bet us to dsihwu Deewu, kas mums wiffas leetas baggatigi pasneeds us walkofchanu; ka tee labbi darra, baggati tohp eeksch labbeem darbeem, labprahth isdalla, dewigi irr, few pascheem mantas sakrahj par labbu dibbeni us to nahkamû, ka tee warr dabbuht muhschigu dsihwofchanu.“⁴⁰⁾ Nabbags lai irr pasemmigs un pazeetigs nabbags un pee sawas nabbadsibas arr' labprath paleek. Kas pasemmojahs, tas taps paaugstinahts.“⁴¹⁾ „Semmigas kahrtas brahtam, buhs leelitees sawas augstibas pehz“ (prohti: nahkamâs muhschigas augstibas dehl no Deewa.)⁴²⁾ „To tas nabbags ne taps muhscham aizmirsts, un to behdigu pazeeschana muhscham ne ees bohjâ. Winna (Deewa) azzis skattahs us to nabbagu.“⁴³⁾

Zettortâ kahrtâ. Ta labbad tu kristigs zilweks dsihwo tanni kahrtâ, kurrâ tewi deewifschiga apgahdaschana irr aizinajufi; turri sawus peenahkumus, fargi sawu ammatu; darri to, ko tawa buh-

³⁷⁾ Gal. gudr. gr. 3, 13. — ³⁸⁾ 1. Kor. 7, 34. — ³⁹⁾ 1. Tim. 5, 5, 7. — ⁴⁰⁾ 1. Tim. 6, 17 ic. — ⁴¹⁾ Luth. 18. — ⁴²⁾ Zehf. 1, 9. — ⁴³⁾ Dahw. dseefm. 9, 19. — 10, 9.

schana tew pawehli; zeeti to, kas tew jazeesch pehz tawas kahrtas; bet eeksch wiffa ta, lai irr pats Deews tew par pehdigu mehrki; par likkumu, wiff fwehtaka Jesus Kristus tizziba un par wadditaju, tawa schkifsta un ne sagahnita sinnama firds. Redsi! us ko pastahw un dibbinajahs tawa fwehtiba un wiffada laimiba, ta muhschiga, ka arr' laiziga, kahda tif scheitan warr buht.

Bes ta, ko lihds schim effam runnajufchi, wehl lai apdohmajam ihfds wahrdds, ka mums buhs fwehtigi usturretees pehz laizigu leetu gahdaschanas un winnu walkofchanas.

Gesta nodatta.

Kahdam buhs kristigam zilwekam buht pehz laizigu leetu gahdaschanas un winnu walkofchanas.

Kristiga fwehtiba (Deewa-bihjaschana) pehz laizigu leetu gahdaschanas un walkofchanas, dibbinajahs us to:

Pirmâ kahrtâ: Ka tikkufchi jafargahs no negantas negausibas. Pahr negausibu runnajoht, buhs sinnaht, ka ta irr leeka eekahroschana un baggatibu woi laizigu leetu jeb mantu mihtofschana. — Tas irr ihsten' negausigs, kas ar negausibas negantu kahrumu pahrnemts, woi fwe-scha labbumu kahro netaifni eemantoht, jeb to winsch netaifni eemanto, woi pee sawa pascha labba, kas tam pehz taifnibas peederr, pahrleeku peefee-nahs un eemihlojahs; tadeht tas pehz no ta nahk: ka negausigs zilweks, laizigas mantas, ko winsch nepareisi, negaddigi kahro, krahj un glabba, jeb arr' tahs augstaki turr, woi us lihdfigu swarra-

kauſi leef un lihſſigi ſwerr (prohti: ſawâ ſirdi tahs pahrleeku mihtodams), ar tahm garrigahm un muhſchigahm mantahm, kurras irr: Deews un muhſchiga dwehſeles ſwehtiba; woi arridſan, zaur to negaddigu, pahrleeku baggatibu mihtofchanu, garrigas un muhſchigas mantas maſ zeeni, woi pahr tahm aiſmirſi, jeb tahm tif to pehdeju weetu dohd un to pirmeju ſawâ ſirdi taupa un atſiabj preekſch baggatibahm. Za pehz negauſiba jeb leeka kahroſchana pehz ſweſcha labbuma, us paſchas negantas, negaddigas, pahrleekas kahroſchanas, arri us baggatibu un laizigu leetu mihtofchanas dibbinjahs.

Naw gan negauſiba, woi leeka eekahroſchana, neds arri kahda waina un grehſs, baggats buht un pa tuhſtoſcheem ſkaitiht, ja pee tahm ſawu ſirdi ne peeſeen un tahs prahtigi taupa. Zahdas leelas baggatibas bija (kâ mums ſw. rakſti apleezina,) Ahbraâmam, Iſaâkam, Jehkabam, Ijabam un zitteem, kas baggati buhdami, ſwehti bija un palikke. Tas patſ arri pehz Kriſtus atnahſchanas us paſauli bija; dauds mums irr to Deewa Swehtu, kas, jebſchu gan baggati, tomehr nabbagi garrâ, ſwehtigi palikke.

Naw arri ne kahda leeka kahroſchana, woi negauſiba gohdiga kraſſchana zaur gohdigahm un peeſklahjigahm wiſſehm un padohmeem; par prohti: zaur ſtrahdaſchanu, kuppſchoſchanu, labbu ſaimneeziibu un t. j. pr.; pee prahtigas iſdalliſchanas un laizigu mantu taupſchanas, gohdigâ padohmâ, kas irr: pee-pildſchana un noturreſchana ſawu paſchu un muhſu turwaku waijadsibu. Bes ta, patſ Deews to ſtrahdaſchanas peenahſummu us mums irr lizzis,¹⁾ kâ

1) 1 Moſ. gr. 3, 17. — Dahw. ſf. 128, 2. — Ijab. 5, 7.

mums, kamehr ſcheit' dſihwojam ja-ſtrahda un ja-puhlejahs, preekſch ſawas dſihwoibas uſturreſchanas, bet ne preekſch mantu kraſſchanas ar negauſibu un wiannu eemihloſchanu. Un kad tas Kungs Kriſtus ſakka: »Wai jums baggateem!«²⁾ ne nolahd wis baggatibu, kas mums irr no Deewa, bet tohs negauſigus baggatus un wiannu negantu kahribu, jeb to mantu pahrleeku mihtofchanu. Za labbad nabbags un wiſſu-behdigais zilweks warr buht negauſigs un kahrigs zaur to, kad wiſſch ſawu ſirdi ir pee tahs paſchas maſas mantas peeſeen, woi arr', kad wiſſch ſawâ ſirdi kahro baggats kluht.

Ohtrâ kahrtâ. Za deht, kâ jau irr runnahſs, kâ mums pehz muhſu kriſtigas dſihwoſchanas ſwehtuma, buhs no wiſſadas leekas kahroſchanas un laizigu mantu mihtofchanas atrautees un rendetees; jo ar ſkaidreem wahrdeem ſw. Upuſtuls Pehteris muhs pamahza, ſazzidams: »Lai ne weens no jums zeefch kâ ſaglis, jeb kâ tahds, kas ſweſchu mantu kahro. Bet kâ kriſtigs zilweks, lai Deewu pagohdina ſchinni wahrdâ.«³⁾ Tahs (kahroſchanas) allasch buhs nonahweht un meerâ buht ar to, ſo Deews dewis. »Nonahwejeet juhſu negauſibu.«⁴⁾ »Za irr leela mantofchana, ja kas Deewam kalpo un irr peetizzigs. Jo mehſ neneeka ne eſſam eeneſſuſchi paſaulê, tad irr ſinnams, kâ mehſ arri neneeka ne warram iſneſt; bet kad mums ſawa barriba un apgehrſs, tad lai mums peeſteek.«⁵⁾ Us tahm (kahribahm) ne buhs palautees, jebſchu arri kahds, Deews ſinn zil baggats buhtu, un tam arri ne buhs tahm ſawu ſirdi nodohht.

2) Luth. 6, 24. — 3) 1 Peh. 4, 15. — 4) Koloff. 3, 5. — 5) 1 Tim. 6, 6.

»Ne palaujatees us netaisnibu, ne tohpeet neleeschi, kad baggatiba wairojahs, tad nedohdeetees ar sawu firdi us to.«⁶⁾ Neds arri buhs tahs mantas pusslihd's mihloht. »Ne mihlojeet pasauli, neds to, kas irr pasaulē. Pasaulē pahreet un winnas kahriba, bet kas Deewa prahtu darra, tas paleef muhschigi.«⁷⁾ Tahs buhs turreht, itt, kà ne turretu;⁸⁾ neds arri ar firdi buhs pee tahm peekertees. Tahs ne buhs turreht par sawas laimibas pehdigu gallu, kas tahs teescham naw, tadehl, kà tahs irr neleetigas un nihzigas. »Es esnu lukhojis wiffus darbus (salka Salamans), kas appakch faules noteef un raugi, wifs bija neleetiba un garra wahrgoschana.«⁹⁾ »Kas kahrigs pehz naudas, tas ne warr naudas gan dabuht, un kas baggatibu mihlo, tas labba no tahs ne redsehs, ir tas irr neleetiba.«¹⁰⁾ »Manta ne palihd's atreebschanas deenà, bet ta taisniba atpestih's no nahwes.«¹¹⁾ »Mismigga sawà meegà un wiffi bagatneeki ne atradde ne kà sawas rohkàs.«¹²⁾ »Pehz tahm ne buhs kahroht, tahs ne buhs kraht un turreht zittadi, kà ween gohdigi un taisni. »Tas masums, kas weenam taisnam peederr irr labbaks, ne kà dauds besdeewigu baggatiba.«¹³⁾ »Labbaks irr kahds masums ar taisnibu, ne kà leela mantoschana ar ne taisnibu.«¹⁴⁾ »Kas ko netaisni sakrahj sawai dwehselei to atraudams, tas sakrahj zitteem un sweschi preezasees pahr winna labbu.«¹⁵⁾ Tai laizigai mantai,

⁶⁾ Dahw. ds. 61, 11. — ⁷⁾ 1 Joh. 2, 15, 17. — ⁸⁾ 1 Kor. 7, 30. — ⁹⁾ Sal. mahz. 1, 14. — ¹⁰⁾ Sal. mahz. 5, 9. — ¹¹⁾ Sal. salk. w. 11, 4. — ¹²⁾ Dahw. ds. 75, 6. — ¹³⁾ Dahw. ds. 36, 16. — ¹⁴⁾ Sal. salk. w. 16, 8. — ¹⁵⁾ Eih. 14, 4.

kas mums no Deewa dohta, buhs mums tik-fai par usraugeem buht,¹⁶⁾ kà tahs mums derretu, zaur winnu labbu walfoschanu, us muhschigas laimibas eemantoschana debbesis. »Ne krahjeet sewim mantas wirs semmes, kur kohdi un ruhfa tahs samaita un pehz kurrahm sagli roht un tahs nosohg: Bet krahjeet sewim mantas debbesis, kur neds kohdi, neds ruhfa tahs maita un pehz kurrahm sagli ne roht, neds tahs nosohg.«¹⁷⁾ »Darreet sewim draugus no tahs netaisnas baggatibas (prohti: no laizigas mantas), kà tee, kad juns nu peetruht, juhs usnemmu muhschigods dschwokts.«¹⁸⁾ »Tadehl prahtigi un apdohmigi, tas irr: ne zittadi, kà ween pehz Deewa prahta buhs tahs walfocht un isdalliht, kà ar peeklahjigu un prahtigu tauwischanu, kà arri ar labprahtigu dohschana. »Ne salki: man irr gan; kam tad man buhs jo prohjam wehl behdatees? labbumu deenà ne aismirsi kaunumu.«¹⁹⁾ »Augliga gaddà peeminni nabbadsibu un dohma us nabbadsibas wajad sibahm baggatibas deenà.«²⁰⁾ »Arriidjan muhsu wiff sweshtakajs Pestitaj's zaur brihnischfigu wiffi wairojis peezas meeschu maieses un diwi siwis, peechdinadams ar tahm peeztuhkfstofchus wihrus. »Bet kad tee bija pa-ehduschi, tad winsch sazzija us saweem mahzektteem: sakrahjeet tahs allikfuschas druffas kà nekàs ne isbahrsiahs,«²¹⁾ zaur ko winsch muhs mahzija, kà ikweenam peeklahjiga tauwischana us tabfaku laiku peenahkabs un wajaga. Tomehr kur prahtiga wajad siba un muhsu buhscha-

¹⁶⁾ Matt. 25. — Lukf. 16. — ¹⁷⁾ Matt. 6, 19. — ¹⁸⁾ Lukf. 16, 9. — ¹⁹⁾ Eih. gudr. 11, 27. — ²⁰⁾ Eih. gudr. 18, 25. — ²¹⁾ Joh. 6, 12.

nas peeklahjigs peenahfums no mums pagehr, lai mums ne teek pahrmesta ne kahda maina. Ra arr' mums buhs dewigeem buht, mihligi paligu sneeg-dami saweem tuwafeem eefsch winnu wajjadfibahm, passubbinu muhs daschäs weetas swehts rakfiss: »Gohda to Rungu no tarwas mantas, tad taps tawi schuhni ar labbibu peepilditi un tawa wihna-spaidi no jauna wihna ees pahri.«²²⁾ »Gohda winnu, kas pahr behdigu apschelohjäh.«²³⁾ »Subti tarwu maissi pahr tekkofcheem uhdeneem (prohti: behdigeem laudim, kam tas paligs wajjaga, tä fakka Kalmetus pahr teem Salamana wahrdeem 11, 1.), jo tu atraddisti to atkal pehz ilgu laiku.« »Ja tahs padebbes pilnas buhs, tad islees tahs leetu us semmi.«²⁴⁾ »Bet kad tu weesibu darri, aizini nab-bagus, frohplus, tiplus un aklus, tad tu buhfi swehtigs, jo teem newaid, tew to atinalfacht; jo tewim taps atdohts to talsnu augscham-zelschanä.«²⁵⁾ »Kursch fibhsti fehj, tas arridsan fibhsti ptaufs, un kursch ar baggatu rohku fehj, tas arridsan baggatiigi ptaufs;« »jo preezigu deweju Deews eemihf.«²⁶⁾ Jafargahs arri no pahrlEEKas rohschibas, jeb wainojama fibhstuma, jo tas wifs irr negausfiba woi kahriba. »Kahrigam un frohpam zilwekam bez wajjadfibas irr baggatiba. Kas few pascham labbu ne darra, kam tad zittam tas labbu darrihs? un tahds no sawas mantas ne preezafees. Kas prett few' paschu irr fkaudigs, tas irr kamaaks pahr wisseem un schi patti irr winna blehdibas alga.«²⁷⁾ »Daschs tohp baggats peeraudsidams

²²⁾ Gal. fakk. w. 3, 9, 10. — ²³⁾ Turpat 14, 31. —

²⁴⁾ Gal. mahz. 11, 1, 3. — ²⁵⁾ Lufk. 14, 13, 14. —

²⁶⁾ 2 Kor. 9, 6, 7. — ²⁷⁾ Eshr. gudr. 14, 3.

un taupidams, bet schi irr winna algas dalka.«²⁸⁾ »Kahds labbums tad winnam atlez; ka winsch irr welti strahdajis? ka winsch arri wiffas sawas deenas tumfiba irr ehdis un leelä ffunniba un wahfiba un apschafchanä.«²⁹⁾ »Un winsch ne sinna, ka laifs pahrees un nahwe tuwaki nahfs un winsch wiffu zitteem pamettihis un nomirs.«³⁰⁾ »Ja deht itweentam zilwekam, »kurräm Deews baggatibu un mantu irr dewis, arr' dewe tam waltu, ka tas no tahm ehd un sawu dalku nemm un preezajahs no sawa darba (prohti: hauda apdohmigi, mehreni un ne wainigi), tas irr weena Deewa dahwana.«³¹⁾ »Mans behrns, irr tew kas pee rohkas tad darri few pascham labbu un nefs tam Rungam zeenigum uppu rus.« »Nims tu nomirsti, darri sawam draugam labba un pehz sawa spehka dohd un dahwini nabbagam. Ne atraufees no labbas deenas un dalka labbas dahwanas (prohti: tahs, kas no Deewa eemanto dwehfes swehtibu), lai tew garräm ne-eet.«³²⁾ — »Ja patt arri jafargahs no pahrlEEKu ischkehrdeschanu sawas mantas zaur gahrdeem ehdeeneem, lepnahm un dahrgahm drabnahm, ka tas (Ewangelists) baggats (wihrs) grehfoja us tahdu wihfi, »kas apgehrbehs ar purpuru un dahrgu audeflu un dsihwoja itdeenas kahrumä.«³³⁾ »Urridsan jafargahs no zittahm newajjadfigahm isdohschanahm pahri sawu kahrtu, dehl lepnibas un nelectibas ween. »Ne kad ne leeles ar sawu drehbju apgehrbu un ne leppojees sawä gohdu-deenä. Weenas stundas kaunums, atnefs wiffu kahrumu aismirschanu un pee

²⁸⁾ Turpat 11, 18. — ²⁹⁾ Gal. mahz. 5, 15, 16. —

³⁰⁾ Eshr. gudr. 11, 20. — ³¹⁾ Gal. mahz. 5, 18. —

³²⁾ Eshr. gudr. 14, 11 re. — ³³⁾ Lufk. 16, 19.

zilweka nomirſchanas winna darbu atflahſchanu.“³⁴⁾
 »Eſſi eenihdejis tohs (ſalka ta Runga praweets us
 Deewu), kurri nelectibas wolti wehrâ nehmuſchi.“³⁵⁾
 Jaſargahs arri naudu wolti tehreht us fahr-
 tehni, us pahre dauds algadscheem, us pulku
 drahnahni, us dauds ſunnu, ſirgu un zittu ne
 wajjadſigu leetu turreſchanu. »Irr zilweks, kas
 tohp gohdinahs ſawas mantas deht; het kas man-
 tas deht tohp gohdâ turrehts, lai nabbadſibu bih-
 ſtahs.“³⁶⁾ Pee tehribas arridſan peederre isdoh-
 ſchanu un eenemſchanu wehrâ neliffchana, jeb kâ
 tas ſakkams wahrds neſ: »hes apdohmu, friht
 nelaimê;« prohti: tas zilweks, kas wairaf naudas
 isdohd, us ne tif wajjadſigahm leetahm, ne kâ
 tam eenahf, tad zaur to friht parradâs, tahdas
 ne apdohmigâs diſhwes deht tohs ne warr iſmaf-
 ſahf, zaur to peewill un ſlahde parradu dewe-
 jeem, un taphez nahf pehdigâ truhkumâ un nab-
 badſibâ. Eâ tad, kad baggatiba tohp ſargata
 us launu no ſawa Runga, ta eet bohjâ ar geuh-
 tahm behdahm.“³⁷⁾ Eadeht zaur beſprah-
 tigu un ne apdohmigu tehreſchanu ſawas man-
 tas, warr nahf truhkumâ, nabbadſibâ un
 wahrgu buhſchanâ; arrig warr kas wairaf
 prahſtigam zilwekam gohdu greest? — Wehl
 pee labbas un gohdigas namma-turreſchanas
 jaſargahs no ſlunkuma, fuhtribas, laiſkuma,
 tuhloſchanas zaur atflahſchanu wajjadſigu gah-
 daschanu un peeklahjigu darboſchanu, kâ muhs
 pamahza ſwehtais Gars: »Kas irr ſlinks pee
 ſawa darba, tas irr plihneeka brahliſ.“³⁸⁾ »Irr

³⁴⁾ Sibr. gudr. 11, 4, 29. — ³⁵⁾ Dahw. di. 30, 7. —

³⁶⁾ Sibr. gudr. 10, 33, 34. — ³⁷⁾ Sal. mahz. 5, 12. —

³⁸⁾ Sal. ſaff. w. 18, 9.

ter lohpi, tad uſluhfo us teem.“³⁹⁾ »Uſmanni
 labbi us taweem ſihkeem lohpeem un peekohp ta-
 wus leelus lohpus.“⁴⁰⁾ »Un, kur dauds rohkas,
 tur tu ſawas leetas ais aſſehgahm turri. Kad tu
 ko isdohdi, tad ſkaiſi papreeſch, jeb dohd ar ſwarru;
 un ko tu jeb dohd, jeb dabbu, to wiſſu rakſi grab-
 mata.“⁴¹⁾ Tas patſ ſwehtais Gars flawe
 weenu ſpehzigu ſeewu, kas tohs Deewa bau-
 flus ſirdi turredama,⁴²⁾ tiffuſchi gahda pahre
 wiſſu ſawas mahjas buhſchanu.⁴³⁾ Un to pah-
 wehl: »Padari tawu darbu ahâ un kohp tiffuſchi
 tawu tihrumu; ka tu pehz uſtaifi tawu nanmu.“⁴⁴⁾

Septita nodakka.

Rahdam buhs triſtigam zilwekam buht diſh-
 wojoht, pee nahwes un nomirſchanas ſtundâ.

Pehdigi. Buhſ mums ſwehteem buht:

Pirmâ fahrtâ. Diſhwibâ; tas irr: eekſch
 wiſſahm muhſu diſhwoschanas darrifſchanahm
 wirſ ſemmes,¹⁾ un prett muhſu tumakeem
 u. t. j. pr. (kâ jau plaſchaki tappe runnahs).
 Buhſ ſwehteem buht ikweenâ diſhwes fahrtâ

³⁹⁾ Sibr. gudr. 7, 24. — ⁴⁰⁾ Sal. ſaff. w. 27, 23. —

⁴¹⁾ Sibr. gudr. 42, 7. — ⁴²⁾ »Deewa bauſliba, ſweh-
 tas ſeewas ſirdi.« Sibr. gudr. 26, 24. — ⁴³⁾ Sal. ſaff.
 w. 31. — Un tas leels paganu mahzitais ſw. Pahwil
 no ſew paſcha ſluddina: »Un darbojamees ſrahdadami
 (wiſch ſalka), ar ſawahm paſchahm rohſahm.« 1 Kor.
 4, 12. — To paſchu pawehl wiſſeem tizigeem darriht.
 Ap. darb. 20. — Ewes. 4, 29. — ⁴⁴⁾ Sal. ſaff. w. 24, 27.

1) »Eekſch ka, kas irr ſwehtigs ſemmes wirſu, tapſ ſweh-
 tigs eekſch Deewu. Amen.« Eſaij. 65, 16.

un muhschâ,²⁾ eefschkigi un ahrigi, ar dweh-
feli un meesu, eefsch wiffahm dohmahm, wahr-
deem un darbeem³⁾ few paschus tikkufchi pa-
ffubbinadami us kristigeem tikkumeem, us dar-
rischanu zif spehjam labbu un wiff labbaku dar-
bu, allasch pastahwedami kristigâ pahrnâhzi-
schana,⁴⁾ un nenoseedstgâ rahtnibâ. „Turraj-
tees zeenigi pehz Kristus Ewangeliuma.“⁵⁾ Wiffu
fcho muhsu ihfu dsihwi wirs semmes pawad-
didami un few paschus fataisidami us swehtu
muhschibu. „Zaur wiffu tawu dsihwibu mihlo Dee-
wu un preeksch tawas pestifchanas peesanz Win-
nu.“⁶⁾ „Lizzi Deewam, tad winsch tewi ispe-
stihš; un tahi tawus zeltus pareisus un zerre us
Winnu. Turri Winna bihjaschanu un wezzejees
eefsch Winna.“⁷⁾ „Weena nesagahnita dsihwo-
schana irr tas ihstems wezzums.“⁸⁾ „Lai tawas
drehbes allaschim irr baltas un lai elje ne truhst
tawai galwai.“⁹⁾ „Wiffu, fo tawa rohka atrohd,
kas ja=darra, to darri tikkufchi.“¹⁰⁾ Arridsau
lai ne peeseenamees pahrleeku pee ne kahdam
laizigahm leetahm, jo tahs wiffas irr nelee-
tigas. „Es redseju wiffus darbus, kas appaksch
faules noteek, un raugi, wiff bija neleetiba un firds-

²⁾ »Swehtigi irr tee kalpi, fo, kungs pahrgahjis, moh-
drigus atraddihš. Un ja winsch nakts nakts-widdû, jeb
nakts pirmajos gailos un ta atraddihš, swehtigi irr tee
kalpi.« Luth. 12, 37. — ³⁾ »Ka mehš winnam kalpojâ
eefsch swehtifchanas un tainibas preeksch winna, wiffu
fawu muhschu.« Luth. 1, 74. — ⁴⁾ »Pastahweek pahr-
mahzifschana.« Ebr. 12, 7. — ⁵⁾ Whilipp. 1, 27. —
⁶⁾ Sibr. gudr. 13, 18. — ⁷⁾ Sibr. gudr. 2, 6. —
⁸⁾ Sal. gudr. 4, 9. — ⁹⁾ Sal. mahz. 9, 8-17. — ¹⁰⁾ Tur-
pat 10.

wahrgofschana. Wiffas leetas gruhtas. Tai azzei
ne peeteek redsoht un tai aufei ne peeteek dsirdoht.
Kas atlezz tam gudram wairak, ne kâ tam gef-
kam? tikkai, ka winsch tur eetu, fur irr dsihwiba.“¹¹⁾
„Un es pasinnu, ka naw neneeka labbaka, ne kâ
preezatees (prohti: newainigi ar swehtu preeku
eefsch Deewa, fo darra gohdiga dsihwofschana
un schkifsta sinnama firds),¹²⁾ un labba dar-
riht sawâ dsihwofschana¹³⁾ „Tas zilweks irr
tapatt, kâ neleetiba, winna laiks irr kâ ehna, kas
aiseet.“¹⁴⁾ „Ne irr ne weena, kas allasch dsih-
wotu un kas us to zerretu.“¹⁵⁾ „Tihra nelee-
tiba irr (fakka tas mahzitais), wiff irr neleetis,
Bihstees Deewu un turri winna bauktus, tas pee-
nahkâhs wiffseem zilwekeem.“¹⁶⁾ Bet „ka zilweks
fawu laifu ne sinn“¹⁷⁾ „jo juhs ne simat to deenu,
nedš to stundu,“¹⁸⁾ (fakka muhsu wiffu-swehta-
kais Pestitais;) tadehl buhs mums allasch gob-
digi, Deewa-bihjigi un swehti dsihwoht; arri
buhs ar leelu gahdaschanu gattawcem buht if-
deenas, itt kâ ta buhtu muhsu laizigas dsih-
wes pehdiga (jo teescham weena no tahm tahda
buhs), ka zaur Deewa schehlastibu warram

¹¹⁾ Sal. mahz. 1, 14, 8. — 6, 8. — prohti: ka winsch
eetu us to laimigu debbes-walsibu, fur irr ihsta dsihwe,
bes wiffas pahrwehfschanaš. — ¹²⁾ »Preezajeetees eefsch
ta kunga allaschim: es falku atfal, preezajeetees!« Whil.
4, 4. — »Eprezajees eefsch ta kunga, tad Winsch tew
dohš tawas firds-luhgschanaš.« Dahw. ds. 36, 4. — »La
firds-preeziba irr ta zilweka dsihwiba, un neisfmekkama
swehtibas manta.« Sibr. gudr. 30, 23. — ¹³⁾ Sal. mahz.
3, 12. — ¹⁴⁾ Dahw. ds. 143, 4. — ¹⁵⁾ Sal. mahz. 9,
4. — ¹⁶⁾ Turpat 12, 8, 13. — ¹⁷⁾ Turpat 9, 12. —
¹⁸⁾ Matt. 25, 13.

atrasstees swehti pee nahwes un muhsu nomir-
schanas stunda, ka muhs pamahza sw. Ap.
Pehteris: „Ta deht (wisch sakka), mihti, kad
juhs schahs leetas gaidat, darbojeetees neapga-
niti un beswainigi no Winna (prohti: no Deewa)
atrasu tapt eefsch meera.“¹⁹⁾

Ohtra kahrtâ. Ka mehs swehti effam pee
nahwes, pamahza muhs swehtais Gars zaur
Sibraku, kad sakka: „Virns tu neweffels tohpi,
pasemmojees un wahjibas laikâ parahdi tarwu greh-
ku atgreeschanu. Virns tahs teefas, taifi few taif-
noschamu. Jauta few paschu, tad atraddifi Deewa
preekschâ apschelofschanu.“²⁰⁾ Un to: „Mans
behrns, kad tu effi neweffels, ne atstahj few pa-
schu; bet peeluhds to Rungu un wisch tewi wes-
felu padarrihs. Atstahjees no grehkeem un darri
few beswainigas rohkas un schikhsii tarwu firdi no
wissadeem grehkeem.“²¹⁾ Tadehl, katram kri-
stigam zilwekam, ikweenâ grubtâ flimmiba,
buhhs bes kaweschanas ar wissleelaku un wiss-
farstaku Deewa-bihjaschanu veenemt swehtus
Sakramentus, kahdi irr: grehku subdseschanas,
Jesus Kristus dahrgas meefas un affinis un
to pastaru Eljes-swaidischanu, ka pahr famas
dwehseles muhschigu swehtibu eedrohschinatohs.

Ne buhs arri bihteess no nahwes, jo no
winnas, ne warram isbehgt: „Kursch zilweks
irr, kas dschwu un nahwi ne redsehs?“²²⁾ „Ne
bihstees preeksch nahwes sohhdibas. Alminnees to,
kas preeksch tewis bijusch, un kas pehz tewis buhs.

¹⁹⁾ 2 Peh. 3, 14. — ²⁰⁾ Sibr. gubr. 18, 21, 19, 20.
— ²¹⁾ Zurpat 38, 9, 10. — ²²⁾ Dahw. ds. 88, 49.

Schi sohhdiba irr no ta Runga uslikta wissai mee-
fai. Un kas tew wairak buhs pahri to, kas tam
wissu-augstakam patih? jeb desmits, jeb simts, jeb
tuhstoschus gaddus wezs buhtu.“²³⁾ Arridsan
ne buhs schelohht, atstahjoht scho laizigu, pil-
nu wahrgu un wissu-behdigaku dschwu wirs sem-
mes, ka sw. Apustuls Pahwils us tabdu wihsi
tohs tizzigus, kas winna laikos waijaschanas
zeete, eepreezina, fazzidams: „Jo juhs effat
juhsu mantas laupischanu ar preeku pazeetusch,
sinnadami, ka jumms eefsch few pascheem irr lab-
baka un paleekama manta debbests. Ta pehz ne
metteet nohst juhsu drohschibu, kurrat irr leela
alga.“²⁴⁾

Mehs wissu-nelainnigaki buhtum, ja schin-
nt nihzigâ buhschanâ, un nesakkaitamahm
wahrgschanahm un behdahm schinnt dschw-
schanâ wirs semmes padohhti ne zerretum pehz
Deewa nospreechanas nomirt, jo ne kad gals
ne buhtu muhsu wahrgschanahm; bet taggad,
kad no Deewa nospreestâ laikâ, pehz winna
prahta mums teescham ja-mirst, tad ta zer-
riba muhs spehzina un us pastahwigu paze-
schanu skubbina, ka mums weenreis buhs no
noskumschanas pahr-eet us ihstenu preeku; no
karea, kur weenumehr zeescham,²⁵⁾ us nemit-
tejamu meeru, no nahwes zaur nahwi, us
muhscham pastahwigu dschwoschanu.²⁶⁾ „Wissa
klahrbuhdama pahrmahzischana mums ne schkeetahs
lihgsimiba effoti, bet noskumschana; bet pehz ta, wissu-

²³⁾ Sibr. gubr. 41, 5, 6. — ²⁴⁾ Ebr. 10, 34, 35. —
²⁵⁾ Zjab. 7, 1. — ²⁶⁾ Zabu. 16, 22.

meerigafus taifnibas auglus atdohs (prohti: Deews) teem, kas zaur to irr ismahziti.“²⁷) Ta pehz mums ar Deewa Swehteem buhs turreht swehtu nahwes kahroschanu, ka peenendami schahs meefas nahwi no Deewa subtitu, padarram Deewam lab patihkamu yppuri schihs laizigas dsihwes isnihzinashana, fur pehz labbaku augscham-zelshanu atrohnam; jo pahr to fw. Pahwils muhs pahrleezina, fazzidams: „ka tas irr lohfi dauds labbaki, ka mehs eegribbam atraititi tapt un ar Kristu buht.“²⁸) Un tahdu swehtu eegribbeschanu mums peenahkabs turreht, winna prahta peepildishanas labbad un no mihlestibas us Winnu, ka mehs pahrgahjuschi no laizigas dsihwes muhschiga, Deewu muhschigi eemantodami, tad arri muhschigi Winnu, bes

²⁷) Ebr. 12, 11. — Tadeht ibstems kristigs zilweks pee nomirshanas, noffumschanu pahr nahkamu nahwi tahlu noht no few' atstahdinadams, ar to swehtu un pastahwigu zerribu buhs fewi eepreezinah un spehzinah, ka tas pasaules Kadditais nahkamâ augscham-zelshana jau atkal mums atdohs neisnihzigu dsihwi: no ta muhs pahrleezina schee swehtu rakstu wahrdi: „Es sinu ka mans Pestitajs dsihwo un pehdigâ deenâ no semmes augscham-zelshohs un atkal tapschu apwillts ar mannu ahdu un manna meesâ es Deewu redseschu; to paschu es pats redseschu un manna azzis to stattihis un ne zits sweschais; schi manna zerriba irr nolikta manna asoti.“ Ziab. 19, 25 re. — Jo Kristus Jesus irr Pestitajs ne tikai muhsu dwehseku, bet arr' muhsu meesu nahkamâ augscham-zelshana ka fw. Pahwils fakka: „Muhsu (prohti: muhsu kristigu zilweku) dsihwoshana irr debbesis, no kurrenes mehs arridsan gaidam to Pestitaju muhsu Kungu Jesu Kristu, kas muhsu neezigu meesu pahrwehrtihis, ka ta tohp lihdsiga winna gohdibas meesai pehz tabs spehziab.“ Wihlipp. 3, 20, 21. — ²⁸) Wihlipp. 1, 23.

wiffas pahrmihshanas un mitteschanas mihloht warram: „Jo tas zilweks ees us sawas muhschibas nammu. Un teem pihschleem buhs atkal semmê greestees, itt ka tee irr bijuschi un tam garram atkal pee Deewa ja-greeschahs, kas to irr dewis.“²⁹)

Treschâ fahrtâ. Ka dahwana par pastahwechanu eeksch labba (prohti: eeksch gohdigas, Deewa-bihzigas un swehtas dsihwes) lihds gallam; arridsan laimiga un swehtiga nahwe, jeb no schihs pasaules iseeshana eeksch Deewa schehlastibas un mihlestibas, irr tas Deewa dahwana, winna schehlastibas un schehlfirdibas dahwana; ta pehz, ka mehs buhtum swehti dsihwibâ, swehti nahwe un nomirshanas stunda, pahr to dahwanu bes mitteschanas, allasch nesdami labbu darbu auglus, buhs mums pasemmigi Deewu luhgt: „Laid manna dwehsele mirst (prohti: schai pasaulet) scho taifnu nahwi un lai mans pastars gals ta irr, ka winnu.“³⁰)

Pahr laimigu nahwi, to labbu, tiflu, gohdigu, taifnu un swehtu zilweku, ta swehts Deewa raksts fakka: „Tam, kas to Kungu bihstahs, pehz gallâ labbi klahsees un sawâ mirshanas stunda winsch atraddihis schehlastibu un taps swehtigs.“³²) „Ta nahwe winna Swehtu irr dahrga ta Kunga azzis.“³²) „Tas taifnais taps muhschigi peeminnehts.“³³) (prohti: buhs muh-

²⁹) Gal. mahz. 12, 5, 7. — 1 Mohf. gr. 3, 19. — ³⁰) 4 Mohf. 23, 10. — ³¹) Sthr. gudr. gr. 1, 14. — ³²) Dahw. ds. 115, 7. — ³³) Dahw. ds. 111, 7.

schigâ peeminneschanâ pee Deewa). „Sweh-
tigi irr tee mirruschi, kas eeksch ta Kunga no-
mirst. No schi brihscha, teescham tas Gars fakka,
lai tee dufs no sawahm darboschanahm, jo winnu
darbi tohs pawadda“³⁴⁾

³⁴⁾ Jahh. parrab. gr. 14, 13.

Peeliffums.

Râ buhs pee debbes tuwaki nahkt

^{saur}
labbu un swehtigu nahwi.

Kristigas apdohmaschanas,

^{no}
zeeniga Preestera Jahna Krassetus raksteem
^{isnemtas.}

Pirma apdohmaschana.

Pahr drohschu nahwes peenemschamu.

Pirmâ kahretâ. All kristiga dwehsele! ko tu
bihstees? no ka tas nahkt, ka tu nahwes bihstees?
Woi ne warri to padarriht, ko behrns darra?
Woi ne warri to panest, ko ffudra panest? Wiffi
swehri sinna kâ nomirt un tu ne sinni, kur tew to
ja-mahzabs? Ko tu gribbi darriht no tawas nih-
zigas dsihwes, ja tu to ne gribbi ne kad astakt?
Neggi Deews tas Kungs tew winnu irr dewis?
Neggi tad Winnam brihw to no tew nemt nobst?
Tew Deews lahwe baudiht tawu dsihwi, bet few
astahje winnas ihpaschumu. Upleezinajees tad prett
Deewu, fazzidams: »Mans Deews, mans Kad-
»ditajs! es astihstu tewi par wiffaugstaku Kungu
»pahr wiffahm leetahm. Tu effi mannas dsihwi-
»bas Kungs, darri ar winnu pehz tawas patik-

»ſchanas, kà ar tahdu leetu, kas tew teescham
»peederr. Es atdohmu tew winnu zaur nahwi
»kà Kungam, kas fawu leetu atdabbu un pee-
»nemmu mannas dsihwes pameschanu tahdas pa-
»klauffſchanas weenadibà, ar kahdu muhsu Kungs
»Jesus Kristus peenehime fawu nahwi un ar Winnu
»ſakku: Ak tehws! lai tohp ſwehtihst taws wahrds
»zaur mannu nahwi! lai taws prahst noteel!«

Ohtrà fahrtà. Ko tew palihdseh's behgt
no nahwes? jo tas zittadi ne warr buht, kà tiffai
zaur teem nahwes wahrteem ja-eet muhschigà lai-
mibà. Tas irr gekkiba to bihtees, no ka ne
warr isfargatees. Tad ne wajjadseja peedsimt
kad ne gribbi nomirt. Woi tad tu no labbakas
fahrtas effi, ne kà Kehniini? Woi tu no ta gribbi
brihws kluht, no ka pats Kungs Jesus Kristus
ne bija brihws? Ja tu buhtu ne mirstams, tew
wajjadsetu pahr to schehlastibu luhgt, ka tu wat-
retu nomirt, kà winsch irr par tewi nomirris. Tu
effi wainigs un us nahwi nospreests. Schis no-
spreedums irr pasluddinahts no pafaules eefaklu-
ma. Ak, zif schis nospreedums tew irr palihdsigs!
zif dauts labba winsch tew atness! — Nahwe ne
irr kauna leeta, bet irr ne isfakkams labbums; jo
winna mums atdarra debbest, ka meh's tur eemam
eekschà. Ja Deews tas Kungs ne buhtu pahr
mums nahwi spreedis, tad mums buhtu ja-luhds
Deewu pahr to schehlastibu, ka warretum nomirt
un zaur nahwi debbestis nahkt, kur ar Deewu
muhschigi preezatumees.

Treschà fahrtà. Sazzifi: bet Deewa teefas
irr breefmigas! Tas irr teefa, bet winna apsheh-

lofchana irr besgalliga. Labba leeta irr bihtees,
bet labbaka us Winnu zerreht un palatees. Kas
fawu zerribu us Deewu leek, tas ne peewilsees.
Kas Deewam pawehlabs, tas ne taps no Deewa
atstahst. »Kas irr us to Kungu palahwees, un
kaunà tappis? jeb, kas irr Winnu peesauzis,
ko winsch buhtu nizzinajis?« Eibr. gudr. 2,
11, 12. — Urrig tad tu pirmais buhst panizzi-
nahts un kaunà atstahst, ka tu winnu peesaufti un
us winnu palatees? tas ne warr buht us ne
kahdu wihsi. »Us tewi, Kungs! es esmu palah-
wees un ne tapschu kaunà muhschigi.« Dahw.
ds. 30, 1. — Wissus tawus greklus fanemm kohpà
un tohs noslihzini eeksch Kristus affinin un aplee-
zinajees: ka lihds pehdigai dwaſchas wilkschanai
tanni zerribà gribbi pastahweht. — Jo Deews to
few turr' par gohdu, kad wissu-behdigaku zilweku
red's us Winnu zerroht un palaujotees. »Bet es
weenumehr zerreschu un wairoschu wissu tawu
teikſchanu.« Dahw. ds. 70, 14. Tas irr: un jo
wairak tawu gohdu wairoschu. Ka pehz tad bih-
stees mirt? Woi netizzi tawu Deewu labbu effam?
Woi netizzi, ka Winsch tewi mihle; kad tu ihsteni
ganndarri un par saweem grehkeem ihsteni schehlo-
jees? Woi pahr to wissu-dahrgaku Kristus affins
wehrtibu schaubees? Woi tam warri tizzeht, ka
tewi Deews gribbetu muhschigi pasuddinaht, kam
tawas dwehseles pestifchana tit dahrgi makfa, jo
muhsu pestifchanas dehl winsch fawu weenpeedsim-
mufchu dehlu us breefmigu nahwi nodewe?

Zettortà fahrtà. Tomehr wehl tu gribbetu
schinni pafaule dsihwoht, ka pahr saweem greh-

keem ganndarritu; bet tawa gribbeschana, ilgati dshwoht, woi ta tawu dshwi labbaku darris, ne ka papreckschu bija? Tu wairofi parradus un sawus parrada rakstus, no kurreem tew buhs atbildeschanu doht, to weeta, ko tu masinatu. Bet tu fakki: es gribbu grehtu-waideschenu (ganndarrischanu) darriht! labbi fakki, darri tad winnu. — Waideschana ne warr buht leelaka alga, ka ta, zaur kurre zilweks no Deewa rohkahm peenemun nahwi par ganndarrischanu pahr saweem grehkeem un winnu ar Kristus nahwi saweeno. Neneeka zilweks warr Deewam doht, kas ar to uppuri warretu lihdsinatees, zaur kurre atdohd sawu dshwibu, kas winnam bij wissmihstaka pasaulē; un wehl, kad to sawu uppuri saweenohs ar Kristus uppuri, pahr mums Deewam uppuretu us frustiku altari, zaur kurre muhsu Pestitajs uppureja sawu dshwibu par wissu raddijumu dshwibahm wissu-dahrgaku; un kad to wehl darri no ihstenas mihlestibas us Deewu, tad pateesi tas uppuris tawas dshwes buhs Deewam peenemmigs un tew taps par wissu-labbaku waideschenu jeb ganndarrischanu par grehkeem. Pateiz tad Deewam par tahdu laimi, ka tu ta nomirsti un fakki: »Ak mans Deews! zif laimigs es esnu, ka es no »mirstu us muhsu wissu mahtes, tahs swehtas Kat-toliskas Basnizas flehpya, apgahdahs ar wisseem »swehteem Saframenteem; un mirstu no ihstenas »mihlestibas us tew'; jo es ne warru buht par tiz- »zibas mohzekli,*) tad gribbu buht par mihlestibas »mohzekli, no mihlestibas us tewi mirdams! No-

*) Affins = leezineetu.

»mirt, tas ne irr leela leeta, bet labbi nomirt, irr »ta wissu-leelaku laime zilwekam. Atdohmu tew, »mans Deews mannu dshwibu no mihlestibas us »tew', kurre man nahwe israufs ar makti: Ko »man buhtu ja-darra zaur peespeeschanu, to tag- »gad darru ar lab'prahibu un mihlestibu us tew' »mans Deews!«

Dhtra apdohmaschana.

Pahr labbu dwehseles saraifischanu nahwei turwaki nahkoh.

Pirmā Fahrtā. Klauf manna dwehsele, kas man tiffa pasazihsts, ka es eeschu manna Kunga nammā. Ak salda un peenemmiga jauna siina! Es eeschu no semmes us debbesi! Es eeschu no zeetuma us pilnigu brihwesibu! no sweeschineezibas us mannu mihstu tehwa semmi! no laika us muhschibu! no ehnas pee pateesibas! no pahrwehrschanas us to nepahrwehrschanu buhschanu! no mirstibas us nemirstibu! no wahrgu semmes us muhschigu laimibu! Eeschu, ka es usluhkotu manna Deewa waigu muhschigi; ka es winnu eemantotu un muhschigi ar winnu preezatohs! Eeschu, ka es us winna flehpya duffetu un eesch winna pawissam pahrmihtohs! Es eeschu tur, tur mans prahts taps peepildihts ar pilnigu gaischumu, gribbeschana ar pilnigu meeru, atminneschana ar pilnigu preeku un lusti. Wissu to debbesis atraddischi, ko tiffai warru eekahroht! un neneeka tur atraschi, pahr ko warru bihteas! Tur man ne buhs ne kas launs, tur man neneeka ne truhks. Deews

man buhs par wiffu, un eefsch Winna atraddifchu wiffu.

Ohtrâ fahrtâ. Man tappe pafazzichts, ka es eefchu manna Kunga namina. Uk falda un neisteizama jauna sinna! Es eefchu us duffefchanas weetu, us to weetu un semmi, fur muhscham dsihwo; eefchu meera walsitâ, gohda namina us ta Zehra kafsahm, Deewa un Engelu dsihwès. Es eefchu redseht to, fo ays naw redsejufi; dsirdeht to, fo aufs naw dsirdejufi; un eemantohht to, kas ne kahda zilweka firdi un prahâ naw nahzis. — Es eefchu tanni semmè, fur ne tapfchu padohhts ne kahdai wahrgschanaï, fur ne baudifchu ne kahdu sifitu laifu, fur ne kahdâ grehkâ un nelaimè mannas pasufchanas ne krittifchu; fur ne buhs ne neeka, kas manni wahrdsinatu, bet buhs wiff, kas manni preezahs un eelihgfmohs; fur usluhfoschu mannu Deewu; fur es winnu teifschu, gohdafchu, flawefchu un mihtofchu ar wiffseem Swehteem muhschigi!

Eij tad manna dwehfele! atstahj to behdigu meefu! izeij no ta fapuiifcha mahlu traufa! Ko tu bihstees? manna dwehfele! jo Jesus pahr tewi nomirre; Winsch gain padarrija pahr taweem grehkeem; Winsch wiffus tarvus parradus ismakfaja; Winsch pee Zehwa irr galwojis par tewin; Winsch pahr tewi irr atbildejis; Winsch tew irr fohlijis debbest, ja tu us Winnu palaufees; Winsch zaur swehteem Sakramenteem irr tewi darrijis par lihds mantineeku wiffu faru novelnu; Winsch tanni wiffu-fwehtakâ Altara Sakramentâ irr tew dewis faru meefu un affinis par kihlu; Winsch apdahwinaja tewi ar nefassaitamahm lab'darrifchanahm un no muhschigahm nelaimibahm pafargaja.

Kad Deews tas Kungs buhtu gribbejis tewi pasubdinahht, arrig tad buhtu winsch pahr tewi nomirris? arrig winsch tik ilgi buhtu tewi tauwijis dsihwibâ? arrig tewi buhtu gaidijis ar tahdu pazeeschanu? woi buhtu tewi apgaismojis ar tahdu gaischumu? arrig buhtu tewi tik tikfufchi pee few wilzis? woi tew buhtu tahwis ganndarriht pahr taweem grehkeem? arrig tewi buhtu apmeklejis tanni flimmibâ? arrig tewi buhtu apfwehtijis zaur fwehtu Sakramentu peenemfchanu un woi tad buhtu tewi usfihmejis ar to fihmi, ar to sehgeli faru isredsetu, fo tu effi peenehmufi wiffsfwehtakâ Altara Sakramentâ, pehz farwas peefohlfchanas: »Kas ehd nu schahs maifes, tas dsihwohs muhschigi.«
Zaha. 6, 51.

Zreschâ fahrtâ. Manna dwehfele, ja tu pahr taweem grehkeem scheshlo un tohs pareisi effi isfuhdsejufi; ja us faru Kungu nopuhstees, tad buhfi ispestita. Ja tu atgreefees pee Deewa no wiffas firds, tad tawi grehki tew taps peedohti. Preefsch debbestu-walsitbas eemantofchanu wairaf ne wajaga, kâ tikfai us Deewu firsnigi nopuhstees. Ganndarrifchana pahr grehkeem ne kad naw wehlu, kad ta irr ihstena. Tas laifâ pee Deewa atgreefschahs, kas no wiffas firds atgreefschahs.

Manna dwehfele! reds' scheitan Jesus, kas tewi aizina, kas tewi apkampt issteep rohkas, kas par peedohschanu tew un wiffseem teem, us krusia faru Zehwu lihds, kas bija winna nahwes eemellis; reds', nolaid galwu, ka tewi fkuhpsitu! reds'! issteep rohkas, ka tewi apkamptu! reds', winna

fahnis atwehrts, ka tu tur ee-eetu! dohd tew sawu
 dsihwibu, sawu affini tawas atpirkschanas un at-
 pestifchanas deht! wiffu to turredama, fo tad tew
 jabihstahs?

Nu tad, kristiga dwehsele, fakki ar firdi: lai
 irr Deewam pateifschana, es esinu meeriga! Lai
 es mirstu, jo Deews gribb! lai mirstu winnam
 par gohdu, ka winna prahtha nospreedumam buhtu
 paklaufiga! lai mirstu winna mihlestibas deht! lai
 mirstu, ka es winnu gohdatu, flawetu un mihlotu
 muhschigi! lai mirstu, ka es zaur sawu nahwi at-
 sifhtu winnu effam dsihwibas un nahwes Kungu!
 lai mirstu, par tiē leelahin labb'darrifchanahm, fo
 no Deewa dabbuju! lai mirstu, ka es mannu nahwi
 faweenotu ar manna Pestitaja nahwi, kas pahr
 manneem grehkeem Deewa taifnibai ganndarrija!
 lai mirstu manna Deewa labbad, jo wiasch man-
 nis deht irr nomirris! lai mirstu, ka es Winnu
 usluhfotu, ka winnu flawetu, gohdatu, teiktu un
 mihlotu ar wiffem swehteem zaur wiffu muhschibu.

Zettortâ fahrta. Ak schehlfirdibas Tehws!
 reds, schè es tehrmannis dehts atkal pee tew eemu,
 neleetigi isplihstejis dsihwibu un tahs dahwanas,
 fo tu man dewis! Ak es esinu besprahntigi dsih-
 wojis no labba un kauna fapraschanas deenahm,
 un no ta laika neneeka labba esinu darrijis, ka
 tikkai kaunu! Ak mans schehligais Tehws! es esinu
 grehkojis prett debbest un preeksch Tew', un ne esinu
 zeenigs par tawu dehtu fauktees, un tawâ nammâ
 eenemts tapt! Tatschu, arrig tu effi atstahjees
 buht par Tehwu, ka es esinu nostahjees buht te-

wim par dehtu? woi tad tu tadeht effi pamettis
 sawu labbumu, ka es esinu pasaudejis mannu bes-
 wainibu? Tehws! arrig ne apschelosees pahr sawu
 wahrgu buhschanâ atstahstu dehtu?

Ak mans Tehws! ak mans wiffu-mihlais
 Tehws! apschelosees pahr tawu wiffu-behdigaku
 dehtu. Es biju pasuddis un reds! tu manni atrohni!
 Es biju nomirris un reds, zaur tawu schelastibu
 atkal fakku dsihwoht! — Ak mans Tehws! us-
 nemm manni, kad atkal pee tew nahku! usnem
 manni sawâ nammâ! Peedohd man wiffas tawas
 aug'as gohdibas apkainafchanas! apgehrb' manni
 ar kashu drehbehm! fauj man nahkt pee tawa galda
 un dohdi man weetu us tawahm dsihrehu.

Ak Jesu! tu ne wesselu dwehsetu ahriste, ap-
 behdinatu eepreezinatajs, behdigu zeetunneeku glah-
 beis, tu weenigs grehzeineeku preeks! reds, schè es
 Tawâ preekschâ esinu bes spehka, bes wallodas,
 bes kusteschanas; bet Kungs, klausi mannu firdi,
 kas us tew' fauz, kahrodama Tewi redseht un ar
 Tew' faweenotees. Ak labbais Jesu! nahz pee man'
 drihsaki! isglahb mannu dwehfeli no schi zeetuma,
 ispesti no schihs sweschineezibas un waddi winnu
 tanni mihligâ tehwu semmè! Ak, kâ skaisiti Tawi
 dsihwohki! kâ jauks Taws nams! Ak, zit es buh-
 schu peetizzis debbest! Ak, zit laimigs buhschu
 Tawâ un Tawu swehtu isredsetu draudsiâ!

Ak tu wiffu-swehtaka Mahte! Mahte manna
 Deewa! kas Tu tawam Dehlam, mannam Pestit-
 ajam pee nahwes klacht biji, ne atstahj arr' manni

tawu nezeenigu dehlu! Tas irr mans gohds, ka es esmu Lawas behrns un kalps: arrig tad lausi, ka es tiftu fatana zeetumneeks? Ak, es zerrefu, ka Tu steigsees man par paligu tanni pehdiga zih-nischanâ un darrisi manni par uswarretaju wissu mannu eenaidneeku. Es noleeku Lawâ flehpi, un atdohmu Lawâs rohkâs mannu dwehfeli, mannu meefu, mannu dsihwibu, mannu nahwi un mannu pestischanu.

Swehtais Engelis mans fargatais, nahz' man par paligu, kas tu manni lihds schim no dauds nelaimehm effi pasargajis, netauj manni subst ohstâ.

Swehtais Jahseps, kas tu tif laimigs biji nomirt us Jesus un Marias rohkahm, isluhdsi man laimigu un tawai lihdsigu nahwi.

Swehtais Jahnis Ewangelists, kas tu biji klast pee manna Pestitaja nahwes, steidsees arr' pee mannas ar swehtu Mariu Maddatu un t. j. pr.

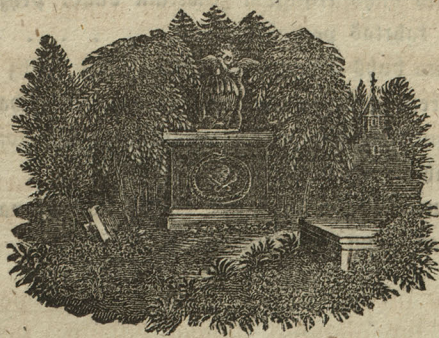
Swehts (jeb swehta) N. N., ar kurra wahrdu, ko pee swehtas kristibas dabuju, leelohs, nahz' par paligu mannai dwehfelei!

Nu tad, eesim debbestis, eesim us paradihses preeku! tur allaschim laimigi buhsm; tur mums buhs wifs labbums un tas labbums buhs mums pilnigs un muhschigs! »Es preezajohs pahr to, kas man irr fazzihis; mehs ta Kunga nammâ eesim.« Dahw. ds. 121.

»Swehtigi irr tee, kas us ta Jehra kassu meelasta irr aizinati.« Jahn. parrad. gr. 19, 9.

»Us Tew' Kungs! es esmu zerrefis un ne tapfchu kaunâ muhschigi.« Dahw. ds. 70, 1.

Deewam tam Trihsweenigam lai irr gohds un teem ihsteni kristigeem zelta-gahjeem us debbes-walstibu par swehtibas eemantoschanu sawahm dwehfelehm.

Modallu rahditajs.

Sappā

1. Rahdam wiffischti buhs kristigam zilwekam buht, sawas sweschineezibas (wirš semmes dšhwofchanas) laikā 13.
 2. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, no Deewa puffes un Deewa labbad 17.
 3. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, fewis pašcha labbad no Deewa dohmajoht 35.
 4. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, prett sawu tuwaku, Deewa dehl 44.
 5. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, pehz sawas kahrtas peenahkumeem 57.
 6. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, pehz laizigu leetu gahdaschanas un winnu walfoschanas 65.
 7. Rahdam buhs kristigam zilwekam buht, dšhwojoht, pee nahwes un nomiršchanas stundā 73.
- Peelikums. Rā buhs pee debbes tuwaki nahkt, zaur labbu un swehtigu nahwi 81.

